

ОСНОВНА ШКОЛА
„МАРИЈА ТРАНДАФИЛ“
ВЕТЕРНИК

ШКОЛСКИ
ПРОГРАМ

2021-2025.

САДРЖАЈ

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА.....	1
1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА	3
2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА.....	4
4. ПРОГРАМИ ПОСЕБНИХ ОБЛИКА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	10
5. ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ	13
6. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ	14
7. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ.....	27
8. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ	28
9. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ.....	29
10. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА.....	31
11. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРЈЕНТАЦИЈЕ	42
12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ	43
13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	44
14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ.....	45
15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ.....	47
16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ	47
17. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ	50
18. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ	53
19. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ	55
20. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ НОВИМ УЧЕНИЦИМА И ЗАПОСЛЕНИМА	56

ПОЛАЗНЕ ОСНОВЕ РАДА

1. Закон о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 88/2017, 27/2018-др. закон, 10/2019 и 06/2020)
2. Закон о основном образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 55/2013, 101/2017, 27/2018-др.закон и 10/2019)
3. Правилник о вредновању квалитета рада установа ("Службени гласник РС", бр. 10/2019)
4. Правилник о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања: 10/2017-1, 12/2018-1, 15/2018-1, 18/2018-1, 1/2019-18
5. Правилник о измени и допунама Правилника о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред основног образовања и васпитања и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 12/2018)
6. Правилник о измени Правилника о наставном плану за први, и други разред основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС број 11/2016)
7. Правилник о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања: 11/2019-61, , 2/2020-6, 6/2020-118, 5/2021-8
8. Правилник о наставном плану и програму за први и други разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС- Просветни гласник", бр. 10/2004, 20/2004, 1/2005, 3/2006, 15/2006, 2/2008, 2/2010, 7/2010, 3/2011 – др.правилник, 7/2011 – др. правилници, 1/2013, 4/2013, 14/2013, 5/2014, 11/2014, 11/2016, 6/2017 и 12/2018)
9. Правилник о наставном плану за први, други, трећи и четврти разред и наставном програму за трећи разред основног образовања и васпитања васпитања (Службени гласник Републике Србије – Просветни гласник бр. 10/04, 20/04, 1/05, 3/06,15/06, 2/08, 5/14, 11/2016-263, 11/2016-575, 12/2018-18)
10. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања: 5/2019-6, 1/2020-1, 6/2020-1
11. Правилник о измени и допунама Правилника о наставном програму за четврти разред основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 12/2018, 1/2020-1, 6/2020-1
12. Правилник о допунама Правилника о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 16/2018-47, 3/2019-1, 5/2021-1)
13. Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања: 11/2019,-1, 6/2020-20, 7/2021-671
14. Правилник о изменама и допунама Правилника о наставном плану за други циклус основног образовања и васпитања и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС - Просветни гласник", бр. 6/2007, 2/2010, 7/2010 –др.правилник, 3/2011 –др.правилник, 1/2013, 4/2013, 11/2016, 6/2017, 8/2017, 9/2017 и 12/2018)
15. Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС – Просветни гласник“, број 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94)
16. Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања: 5/2008-1, 3/2011-129 (др. правилник), 1/2013-24, 5/2014-3, 5/2014-85, 11/2016-410, 11/2016-582, 3/2018-1, 12/2018-46, 3/2020-4
17. Правилник о допунама Правилника о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања ("Службени гласник РС - Просветни гласник", број 15/2018-77, 18/2018-1, 3/2019-83, 3/2020-3, 6/2020-94)

18. Правилник о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања: 5/2019-61, 1/2020-60, 6/2020-99, 8/2020-597, 5/2021-4
19. Правилник о измени Правилника о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања („Сл.гласник РС- Просветни гласник“, број 12/2019)
20. Правилник о наставном плану и програму за грађанско васпитање ПГ број 5/01,8/03,10/03,20/04,1/05,9/05,15/05,6/06,7/07,4/07,6/08
21. Правилник о наставном плану и програму за верску наставу ПГ број 5/01,20/04,23/04,9/05,7/08
22. Правилник о норми часова непосредног рада са ученицима СГ-ПГ број 2/92,2/00
23. Правилник о ближим условима организовања целодневне наставе и продуженог боравка СГ-ПГ 77/14
24. Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању - Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 34/2019-177, 59/2020-7, 81/2020-69
25. Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника - Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2012, 6/2021
26. Правилник о стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја - Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС - Просветни гласник", бр. 5/2011

1. ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

Школским програмом ближе се одређује начин на који школа образује и васпитава ученике ради стицања знања, вештина и ставова неопходних за даље образовање и запошљавање, успоставља организациону структуру засновану на тимском раду и одговорности сваког запосленог за остваривање утврђених циљева, као и повезивање са репрезентативним синдикатима и удружењима послодаваца и преузимање свог дела одговорности за развој друштвене средине.

Школски програм обухвата све садржаје, процесе и активности усмерене на остваривање принципа, циљева и стандарда постигнућа, и задовољење општих и специфичних образовних интереса и потреба ученика, родитеља, односно старатеља и локалне самоуправе, а у складу са оптималним могућностима школе.

Школски програм омогућава оријентацију ученика и родитеља, односно старатеља у избору школе, праћење квалитета образовно-васпитног процеса и његових резултата, као и процену индивидуалног рада и напредовања сваког ученика. Школски програм представља основу на којој сваки наставник и стручни сарадник планира, програмира и реализује свој рад.

У циљеве остваривања Школског програма спадају и:

- остваривање пуног интелектуалног, емоционалног, социјалног и физичког развоја сваког ученика у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима,
- стицање квалитетних знања, вештина и ставова који су неопходни за лично остварење и развој, инклузију, наставак школовања и запослење,
- развијање језичких, математичких, научних и дигиталних компетенција, учења како се учи, међуљудских и грађанских компетенција и културног изражавања,
- развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз коришћење информационо-комуникационих технологија,
- оспособљавање ученика за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота,
- развој и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности,
- развој свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине, еколошке етике и заштите животиња,
- развијање способности за улогу одговорног грађанина, за живот у демократски уређеном и хуманом друштву заснованом на поштовању људских и грађанских права, права на различитост и бризи за друге, као и основних вредности правде, истине, слободе, поштења и личне одговорности,
- развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрастне равноправности, толеранције и уважавање различитост.

Школски програм је документ на основу којег се остварује развојни план, принципи, циљеви и стандарди постигнућа ученика и укупан образовно-васпитни рад у школи.

2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

2.1. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

План наставе и учења објављен у **П Р А В И Л Н И К У** о изменама и допуни Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања (Службени гласник РС – Просветни гласник број 2/2020 од 09. априла 2020. године), а примењује се на ученике који уписују први разред основног образовања и васпитања почев од школске 2020/2021. године.

Школска година	Први разред	Други разред	Трећи разред	Четврти разред
2021/2022.	☞	☞	-	-
2022/2023.	☞	☞	☞	-
2023/2024.	☞	☞	☞	☞
2024/2025.	☞	☞	☞	☞

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик	2	72	2	-	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
9.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
У к у п н о: А		20	720	21	756	21	756	21	756

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
У к у п н о: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
У к у п н о: А + Б		21-23*	756-828*	22-24*	792-864*	22-24*	792-864*	22-24*	792-864*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Ред. број	Облик образовно-васпитног рада	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	22	792
2.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава	-	-	-	-	1	36	1	36
4.	Настава у природи	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	Остали облици образовно-васпитног рада	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁵	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

- 1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
 2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.
 3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.
 4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.
 5 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.
 * Број часова за ученике припаднике националних мањина
 ** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

План наставе и учења објављен у **П Р А В И Л Н И К У о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања** (Службени гласник РС – Просветни гласник број 10/2017 од 14. децембра 2017. године), а примењује се на ученике који уписују први разред основног образовања и васпитања почев од школске 2018/2019.. године.

Школска година	Први разред	Други разред	Трећи разред	Четврти разред
2021/2022.	-	-	☞	☞
2022/2023.	-	-	-	☞
2023/2024.	-	-	-	-
2024/2025.	-	-	-	-

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик	2	72	2	-	2	72	2	72
3.	Математика	5	180	5	180	5	180	5	180
4.	Свет око нас	2	72	2	72	-	-	-	-
5.	Природа и друштво	-	-	-	-	2	72	2	72
6.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
7.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
8.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
У к у п н о: А		19	684	20	720	20	720	20	720

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ³	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁴	2	72	2	72	2	72	2	72
У к у п н о: Б		1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*	1-3*	36-108*
У к у п н о: А + Б		20-22*	720-792*	21-23*	756-828*	21-23*	756-828*	21-23*	756-828*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми

Ред. број	Облик образовно-васпитног рада	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	21	756	22	792	22	792	22	792
2.	Пројектна настава ⁵	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
4.	Додатна настава	-	-	-	-	-	-	1	36
5.	Настава у природи	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	

Ред. број	Остали облици образовно-васпитног рада	први разред		други разред		трећи разред		четврти разред	
		нед.	год.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставне активности ⁶	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3.	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

4 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

5 Пројектна настава је обавезна за све ученике.

6 Школа реализује ваннаставне активности у области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта.

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

** Настава у природи организује се у складу са одговарајућим правилником.

2.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

План наставе и учења за V и VI разред објављен у **П Р А В И Л Н И К У о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања** (Службени гласник РС – Просветни гласник број 15/2018 од 30. августа 2018. године), а примењује се почев од школске 2018/2019. године.

План наставе и учења за VII и VIII разред објављен у **П Р А В И Л Н И К У о плану наставе и учења за седми и осми разред основног образовања и васпитања** (Службени гласник РС – Просветни гласник број 18/2018 од 17. децембра 2018. године), а примењује се почев од школске 2020/2021. године у делу који се односи на план наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања и почев од школске 2021/2022. године. у делу који се односи на план наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања.

Ред. број	А. ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик и књижевност	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Страни језик	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика	-	-	2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија	-	-	-	-	2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
13.	Физичко и здравствено васпитање	2	72+54 ³	2	72+54 ³	3	108	3	102
Укупно: А		24	918	25	954	28	1008	28	952

Ред. број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Верска настава/ Грађанско васпитање ⁴	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Други страни језик ⁵	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Матерњи језик/говор са елементима националне културе ⁶	2	72	2	72	2	72	2	68
Укупно: Б		3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	108-180*	3-5*	102-170*
Укупно: А + Б		27-30*	1026-1134*	28-31*	1062-1170*	31-34*	1116-1224*	31-33*	1054-1122*

Облици образовно-васпитног рада којима се остварују обавезни предмети и изборни програми и активности

Ред. број	Облик образовно-васпитног рада	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Редовна настава	27	1026	28	1062	31	1116	31	1054
2.	Слободне наставне активности ⁶	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34

Ред. број	Остали облици образовно-васпитног рада	Пети разред		Шести разред		Седми разред		Осми разред	
		нед.	год.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности ⁷	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзија	До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 2 дана годишње		До 3 дана годишње	

1 Назив језика националне мањине у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

2 Реализује се у школама у којима се настава одржава на матерњем језику националне мањине.

3 **Обавезне физичке активности** реализују се у оквиру предмета Физичко и здравствено васпитање

4 Ученик бира један од понуђених изборних програма.

5 Ученик бира страни језик са листе страних језика које нуди школа у складу са својим кадровским могућностима и изучава га до краја другог циклуса.

6 Ученик припадник националне мањине који слуша наставу на српском језику може да изабере овај програм али није у обавези.

7 **Слободне наставне активности** школа планира Школским програмом и Годишњим планом рада. Ученик ОБАВЕЗНО бира једну активност са листе од три слободне наставе активности које школа нуди..

8 Ваннаставне активности могу да буду: друштвене, уметничке, техничке, хуманитарне, културне, као и друге активности у складу са просторним и људским ресурсима школе..

* Број часова за ученике припаднике националних мањина

3. ПРОГРАМИ ОБАВЕЗНИХ ПРЕДМЕТА И ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

1. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 10/17, 12/18, 15/18, 18/18 и 1/19)
- ПРАВИЛНИК о изменама и допуни Правилника о плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања – *Дигитални свет* („Службени гласник РС – Просветни гласник”, број 2/2020)

2. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 16/2018)
- ПРАВИЛНИК о допуни Правилника о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања – *Дигитални свет* („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 5/2021)

3. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 5/2019)

4. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 11/2019)

5. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 15/2018)
- Правилник о изменама ПРАВИЛНИКА о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 03/2020)

6. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 15/2018)
- Правилник о измени и допуни Правилника о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања („Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 03/2020)

7. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 5/2019)
- Правилник о измени и допуни Правилника о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 03/2020)
- ПРАВИЛНИК о измени Правилника о програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања – *Техника и технологија*
(„Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 5/2021)

8. РАЗРЕД –

- ПРАВИЛНИК о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 11/2019)
- Правилник о измени и допуни ПРАВИЛНИКА о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 02/2020)
- ПРАВИЛНИК о измени Правилника о програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања – *Техника и технологија, Информатика и рачунарство*
(„Службени гласник РС –Просветни гласник”, број 5/2021)

4. ПРОГРАМИ ПОСЕБНИХ ОБЛИКА ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА

4.1. ПРОГРАМ ЦЕЛОДНЕВНЕ НАСТАВЕ

Од школске 2021/2022. организује се целодневна настава у школи.

Образовно-васпитни рад у целодневној настави остварује се кроз: редовну наставу, самостални рад ученика и активности у слободном времену.

Редовна настава се реализује из предмета прописаних планом и програмом наставе и учења.

Самосталан рад ученика се остварује са најмање једним школским часом дневно (решавање домаћег задатка, читање обавезне школске и домаће лектуре, читање листова и часописа за децу, коришћење правописа, лексикона, енциклопедија, као и савремених, електронских и мултимедијалних наставних средстава као извора информација, извођење и израда различитих практичних радова, рад на пројектима и друго).

Активности у слободном времену се остварују са најмање три школска часа дневно.

Активности у слободном времену се организују тако да омогућавају активно ангажовање ученика и кретање, а могу бити:

- спортске активности – могу се реализовати у простору сале за физичко васпитање, школског дворишта;
- креативне радионице – које се организују на нивоу школе, могу бити из различитих области: музика, ликовна уметност, сценски приказ и драма, рецитовање, ритмика, литерарне активности, екологија, неговање народне традиције, школска радио и телевизијска станица, школске новине и друго, у складу са личним интересовањем ученика, као и на основу посебних способности појединих ученика;
- друштвене активности – у просторијама школе, културним установама (позоришта, музеји, биоскопи, библиотеке), и просторима на којима се одвијају културне манифестације током школске године. У оквиру друштвених активности које се организују у школи ученици могу да играју друштвене игре (домине, шах, слагалице, монопол, танграм и друге друштвене игре);
- културне активности – наставник планира посете различитим културним установама, историјским објектима и слично, у складу са могућностима које пружа локална заједница;
- гледање позоришних и филмских представа, односно телевизијских емисија;
- праћење изложби и учествовање у манифестацијама;
- учествовање у хуманитарним акцијама;
- учествовање у еколошким акцијама;
- припремање културно-уметничких програма;
- уређење учионице у складу са могућностима и жељама ученика;
- обележавање празника и тематских дана;
- израда тематских паноа;
- активности које ће омогућити интердисциплинарни приступ и обезбедити корелацију наставних садржаја, а у складу са узрастом ученика;
- друге активности у складу са интересовањима ученика.

Структура активности у целодневној настави садржи: организовани прихват деце, редовну наставу, самостални рад ученика, више различитих активности у слободном времену и период дежурства.

С обзиром на време које деца проведу у школи планирањем дневног распореда води се рачуна о оптерећењу ученика и смени обавезних и слободних активности, периода рада и периода организованог одмора за ученике.

4.2. ПРОГРАМ РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

ЦИЉ

- Утицати на лични развој ученика и његово оспособљавање за квалитетно, активно и одговорно учествовање у друштву.
- Омогућити развој детета као социјалног бића, живот испуњен различитим садржајима који ће повољно утицати на његову личност те индивидуалне и личне потенцијале.
- Оспособљавати ученика за самостално учење.
- Помоћи деци у учењу и писању домаћих задатака, стицању и развијању радних навика, као и задовољавању њихових потреба у креативним и спортско-рекреативним активностима.
- Задовољавање биолошке потребе ученика за кретањем; утврђивање интереса ученика за спорт; развијање позитивног става према активностима; усвајање навике редовног физичког вежбања

ИСХОДИ:

- Ученици на настави продуженог боравка пишу и проверавају домаћи задатак, понављају и увежбавају научено градиво, усвајају хигијенске навике, развијају социјалне вештине, играју друштвене игре
- **Реализација активности кроз области:**
 - језичко-комуникацијска област
 - културно-уметничка област
 - област природних наука
 - спортско-рекреативна област
- **Реализација исхода кроз међупредметне теме:**
 - **лични и социјални развој** - слика о себи, сампоштовање и самопоуздање, препознавање, прихватање, управљање емоцијама и понашањем, емпатија и прихватање различитости; социјалне комуникацијске вештине, сарадња и тимски рад; одговорно понашање према себи и другима у заједници; стратегије решавања проблема
 - **здравље** – знање и вештина како и кад помоћи себи и другима и када потражити докторску помоћ; разумевање права из здравствене заштите у улоге пружања здравствене заштите; разумевање улоге и важност појединих мера здравствене заштите, унапређење здравља и превенције болести
 - **учити како учити** - стратегије учења и управљања информацијама, те критички и креативни приступ решавању проблема; постављање циљева учења, планирање и

одабир приступа учењу; праћење и самовредновање процеса и резултата учења; препознавање вредности учења; развој позитивне слике о себи као ученику; стварање прикладног окружења за учење

- **предузетништво** – развој организацијских и управљачких способности, способност доношења одлука, решавања проблема тимског рада и вођења; развијање комуникацијских вештина; развој позитивног односа према раду и радних навика.
- **одрживи развој** – стицање знања о разноликости природе и разумевање односа између људи и околине; стицање спознаја о узроцима и последицама људског утицаја на природу; развој емпатије и одговорности према свим живим бићима и околини.
- **грађанско васпитање и образовање** – усвајање знања о људским правима и знацима демократске заједнице; унапређење вредности људских права, развој критичког мишљења, комуникацијских вештина; развој основних вредности- слобода, једнакост, породичне вредности, полна и национална равноправност, поштовање права човека, очување природе и околине.
- **употреба ИКТ-а** – примена информатичке и комуникацијске технологије за образовне потребе; одговорно, морално и сигурно коришћење информатичке и комуникацијске технологије; креативно изражавање и стварање уз помоћ дигиталних медија.

- **Начини учења**

- пишу домаћи задатак, понављају и увежбавају наставно градиво, играју друштвене и спортске игре, укључују се у све активности које се дешавају кроз програм физичког и здравственог образовања у продуженом боравку; учествују се у рад с дигиталним алатима и материјалима (таблет, рачунар, телефон) , учествују у активностима и радионицама из свих наставних области у продуженом боравку; одмарају се, ручају, спремају простор у ком бораве пре одласка кући.

- **Методe поучавања**

- организовање дневних образовних задатака, стручна помоћ у учењу, организовање слободних активности и слободног времена ученика, планирање и програмирање рада, припрема дигиталних матријала.
- организовање рада у малој или великој учioniци или сали за физичко за наставу и план физичког васпитања у продуженом боравку.
- објашњавање, поучавање, проверавање, праћење
- метода разговора, усменог излагања, демонстрације, читања и писања писаних практичних радова, учење кроз игру.

5. ПРОГРАМИ СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ ПО РАЗРЕДИМА, СА НАЧИНИМА И ПОСТУПЦИМА ЗА ЊИХОВО ОСТВАРИВАЊЕ

Слободне наставне активности могу бити из природних или друштвених наука, уметности и културе, технике као и других области у складу са интересовањима ученика.

Школа сваке школске године ученицима нуди листу од три слободне наставне активности, а ученици обавезно бирају једну од њих и похађају је током целе школске године.

Сврха ових активности је оснаживање ученика да препознају своја интересовања и способности које су важне за професионални развој и доношење одлука за наставак школовања и зато ученици могу сваке године бирати различите слободне наставне активности.

Слободне наставне активности реализују се по програмима који су претходно донети као изборни:

1. СВАКОДНЕВНИ ЖИВОТ У ПРОШЛОСТИ
2. ЦРТАЊЕ, СЛИКАЊЕ, ВАЈАЊЕ
3. ЧУВАРИ ПРИРОДЕ
4. ХОР И ОРКЕСТАР
5. ШАХ
6. ДОМАЋИНСТВО

- Правилник о наставном плану за други циклус и наставном програму за пети разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС – Просветни гласник“ број 6/2007, 2/2010, 7/2010 - др. правилник, 3/2011 - др. правилник, 1/2013,4/2013,11/2016,6/2017,8/2017,9/2017)
- Правилник о наставном програму за шести разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС – Просветни гласник“ број 5/2008, 3/2011 - др. Правилник, 1/2013,5/2014,11/2016,3/2018)
- Правилник о наставном програму за седми разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС – Просветни гласник“ број 6/2009, 3/2011, 8/2013,11/2016)
- Правилник о наставном програму за осми разред основног образовања и васпитања
(„Службени гласник РС – Просветни гласник“ број 2/2010, 3/2011, 8/2013, 5/2014, 11/2016, 7/2017)

6. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ И ДОДАТНЕ НАСТАВЕ

6.1. ДОПУНСКА НАСТАВА

У складу са Законом о основном образовању и васпитању (*Службени гласник РС, бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - други закон и 10/2019 од 15.02.2019. године*), **допунска настава** је један од видова подршке процесу учења тј. у достизању жељених резултата учења. Тиме допунска настава доприноси и остваривању исхода, развијању компетенција и достизању стандарда постигнућа. Допунском наставом школа и наставници настоје да превазиђу неке од проблема уочених у процесу учења током редовне наставе.

У допунску наставу се, по правилу, укључују ученици који бележе слабије резултате у учењу. Међутим, динамичан развој образовног система отворио је допунске наставе и за друге учеснике, а тиме и за одговарајућа прилагођавања у организацији и извођењу допунске наставе. У допунску наставу се могу укључити и ученици који:

- имају потешкоће у учењу и достизању исхода и стандарда постигнућа, а за које није потребна израда ИОП-а и у складу са њим планирање рада;
- имају потешкоће у разумевању одређених предметних области;
- из различитих разлога, често ситуационих, повремено имају проблеме у учењу;
- наилазе на проблеме у испуњавању одређених захтева и очекивања;
- из различитих разлога имају велики број изостанака;
- немају потешкоће у учењу, али су сами или уз помоћ наставника учили неки проблем, препреку или застој у разумевању и савладавању одређених наставних области.

Допунска настава може да се организује и за цело одељење уколико наставник утврди да нису остварени одређени исходи, да се касни са достизањем одређених стандарда, или да ученици не поседују довољна знања и вештине које су потребне за даљи рад тј. да не постоји основа за изградњу и развијање нових знања и умења.

У извођењу допунске наставе пожељно је, шта више и потребно, променити приступ учењу у односу на онај који је примењиван у редовној настави и који код једног броја ученика или целог одељења није дао жељене резултате. Уколико се у допунској настави примени исти приступ и поступак примењен у редовној, ни она неће допринети напредовању ученика поправљању резултата учења.

Промена приступа у односу на редовну наставу подразумева промену активности, наставних средстава, материјала за учење, врсте, структуре и обиме задатака и сл. Наставник се опредељује и све ово планира на основу дубљег познавања природе проблема због кога је ученику потребна допунска настава, разговора са учеником о његовом виђењу проблема и начина да се проблем превазиђе, разговора са стручним сарадницима у школи, а евентуално и са родитељима. Планирање укључује појачан групни рад, често у мањој групи него на редовној настави, комбиновање индивидуалног и групног рада, додатно градуирање задатака и активности које ученик треба да обави по принципу корак по корак, заједничко планирање мањих корака, дефинисање циљева и очекиваних исхода, утврђивање рокова и сл.

Било да се рад одвија у мањим или већим групама или чак и индивидуално, наставник успоставља интензивну сарадњу и комуникацију са сваким учеником појединачно и ствара услове да се сваки ученик активно укључи у процес учења.

Ово подразумева да ученик има прилику да самостално описује, објашњава и на најразноврсније начине приказује и представља оно што учи и како учи (израчунава, сакупља и

разврстава податке и информације, проналази кључне речи у тексту и образлаже зашто их је изабрао, покушава да реши проблем и др).

Један од важних дугорочних циљева допунске наставе је јачање и подизање самопоуздања и мотивације за учење. Ученици којима је потребна допунска настава по правилу имају више проблема управо у погледу самопоуздања и мотивације. Стога наставник са посебном пажњом бира и планира активности у којима ученик има највише изгледа да забележи и доживи успех. Низ малих успеха и задовољство које због њих доживи, често су довољни да ученик охрабрен изађе из затвореног круга неуспеха и разочарања.

Програм допунске наставе је оквиран, флексибилан како би наставник могао да га прилагођава проблемима који се појављују и које препознаје у току школске године, као и променљивим потребама ученика, учења и наставе. Као и други облици наставе (редовна и додатна) и допунска настава је усмерена пре свега на остваривање исхода, достизање стандарда постигнућа и развој компетенција.

За квалитет и функционалност у остваривању допунске наставе важна је и сарадња наставника и родитеља. Наставник и школа имају обавезу да родитеља обавесте о проблемима са којима се дете сусреће у процесу наставе и учења, о потреби да се укључи у допунску наставу, о напредовању које се бележи уз подршку на допунској настави. Истовремено, од родитеља се очекује да подржи напоре наставника, да осигура присуство детета часовима допунске наставе и на прати редовност похађања и напредовање детета.

6.1.2. ПРОГРАМ ДОПУНСКЕ НАСТАВЕ ПО НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

СРПСКИ ЈЕЗИК (И КЊИЖЕВНОСТ) – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
I	Почетно читање и писање Књижевност Језик Језичка култура
II	Књижевност Језик Језичка култура
III	Књижевност Језик Језичка култура
IV	Књижевност Језик Језичка култура
V	Врсте речи Главни и зависни реченични чланови, врсте предиката Падежи и основна значења падежа Глаголски вид, глаголски род, презентска и инфинитивна основа, перфекат, футур, презент

VI	Придевске заменице Гласови и гласовне промене Творба речи (корен, творбена основа, начини творбе) Глаголски облици (сви обрађени у шестом и петом) Писање назива васионских тела, писање одричних придевских заменица са предлогом
VII	Прост/сложен, именски/ глаголски предикат; прави/неправи објекат; логички/граматички субјекат Значења падежа Конгруенција Правопис Употреба црте, цртице, тачке запете...
VIII	Прост/сложен, именски/ глаголски предикат; прави/неправи објекат; логички/граматички субјекат Комбинована творба, претварање Значења глаголских облика Врсте зависних реченица, служба зависних реченица, интерпункција у зависним реченицама Писање скраћеница, писање имена из страних језика

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – 1. страни језик – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
V	Greetings The verb 'be' Possessive adjectives/Family members Present Simple Tense Nouns
VI	Verbs 'be' and 'have got' Present Simple Tense Prepositions Countable and uncountable nouns The comparison of adjectives Present Continuous Tense
VII	Past Simple Future with 'will' and 'going to' Present Perfect Past Continuous
VIII	Past Simple and Past Continuous Present Perfect Passive voice First conditional

ИСТОРИЈА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
V	Увод у историју Праисторија Стари исток

VI	Европа и средоземље у раном средњем веку Срби и њихово окружење у раном средњем веку Европа у позном средњем веку Српски народ у позном средњем веку
VII	Велика географска открића Српски народ под страном влашћу 16-18 век Нововековне српске државе
VIII	Први светски рат Други светски рат Европска унија

ГЕОГРАФИЈА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
V	Васиона и Земља Географска карта Планета Земља
VI	Становништво на Земљи Регионална географија Европе Северна и Јужна Америка Азија, природне и друштвене одлике Африка, природне и друштвене одлике
VII	Аустралија
VIII	Природне одлике Р.Србије Становништво и насеља Р.Србије Привреда Р.Србије

БИОЛОГИЈА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
V	Особине живих бића: ћелијска организација, нивои организације и покретљивост Особине живих бића: исхрана и дисање Особине живих бића: надражљивост, размножавање и излучивање Особине живих бића: одржање стабилне унутрашње равнотеже организма Особине живих бића: променљивост током времена, разноврсност живог света Живот у екосистему Наслеђивање и еволуција Порекло и разноврсност живота Човек и здравље
VI	Протисти: амебе, бичари, трепљари и паразитске праживотиње Једноставни бескичмењаци: сунђери, дупљари, плоснати црви Једноставни бескичмењаци: ваљкасти црви, чланковити црви, мекушци Бескичмењаци сложеније грађе: зглавкари и бодљокошци Кичмењаци: рибе Кичмењаци: водоземци и гмизавци; амнионтско јаје Кичмењаци: птице Кичмењаци: сисари Еволуција живог света; природна и вештачка селекција

VII	<p>Човек и његови преци Телијска организација; ћелијске деобе; хромозоми, ДНК, и гени Кожни систем; скелетни систем; мишићни систем Нервни систем Ендокрини систем; систем чулних органа Дигестивни систем и систем органа за дисање Систем органа за циркулацију: крвни и лимфни систем Систем органа за излучивање; систем органа за размножавање Пубертет и промене у понашању</p>
VIII	<p>Живот и животна средина Основи екологије: абиотички фактори, популација Основи екологије: биотоп и биоценоза, еколошка ниша, спратовност, фенолошке фазе Основи екологије: екосистем; кружење супстанце и проток енергије; трофички нивои; сукцесије Основи екологије: биоми и биосфера Биодиверзитет, црвене листе, црвене књиге, природна добра и национални паркови Климатске промене; глобално загревање; киселе кише Оштећење озонског омотача; дефорестација; десертификација Еколошка култура; правни основи у заштити животне средине</p>

МАТЕМАТИКА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
I	Геометрија Бројеви Мерење и мере
II	Природни бројеви до 100 Геометријске фигуре и њихови међусобни односи Мерење и мере
III	Природни бројеви до 100 Геометријске фигуре и њихови међусобни односи Мерење и мере
IV	Скуп природних бројева Површина Мерење и мере
V	Скупови и операције са њима Дељивост бројева Угао Разломци
VI	Цели бројеви Троугао Рационални бројеви Четвороугао Површине троугла и четвороугла

VII	Реални бројеви Питагорина теорема Рационални алгебарски изрази Многоугао Круг Зависне величине и њихово графичко представљање Сличност
VIII	Сличност троуглова Тачка, права, раван Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом Призма Пирамида Линеарна функција Графичко представљање статистичких података Систем линеарних једначина са две непознате Ваљак, Купа, Лопта

ФИЗИКА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
VI	Мерење Кретање Сила Маса и густина Притисак
VII	Сила и кретање Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења Равнотежа Механички рад и енергија Топлотне појаве
VIII	Осцилаторно и таласно кретање Светлосне појаве Електрично поље Магнетно поље Елементи атомске и нуклеарне физике

ХЕМИЈА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
VII	Структура супстанце Хомогене смеше-раствори Хемијске реакције и израчунавања
VIII	Основни хемијски појмови Хемијски елементи и једињења Неорганска једињења Електролитичка дисоцијација Угљоводоници Ацикличка органска једињења са кисеоником Биолошки важна органска једињења

ИНФОРМАТИКА И РАЧУНАРСТВО – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
V	ИКТ Дигитална писменост Рачунарство Пројектна настава
VI	ИКТ Дигитална писменост Пројектна настава (ИКТ+ДП) Рачунарство Пројектна настава (Р)
VII	ИКТ Дигитална писменост Рачунарство Пројектна настава
VIII	ИКТ Дигитална писменост Рачунарство Пројектна настава

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
VI	УВОД У АРХИТЕКТУРУ И ГРАЂЕВИНАРСТВО
	ТЕХНИЧКО ЦРТАЊЕ И ПЛАНОВИ У ГРАЂЕВИНАРСТВУ
	ИНФОРМАТИЧКЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ
	ТЕХНОЛОГИЈА ГРАЂЕВИНСКОГ МАТЕРИЈАЛА
	ЕНЕРГЕТИКА
	ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА У ГРАЂЕВИНАРСТВУ
	САОБРАЋАЈНИ СИСТЕМИ
	КУЛТУРА СТАНОВАЊА
	КОНСТРУКТОРСКО МОДЕЛОВАЊЕ
	ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА У ПОЉОПРИВРЕДИ
VII	Техничко цртање у машинству
	Информатичке технологије
	Материјали
	Мерење и контрола
	Технологија обраде материјала
	Машине и механизми
	Роботика
	Енергетика
Конструкторско моделовање	

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК – 2. страни језик – допунска настава

Разред	Назив наставне теме
V	Глаголски облици презент и перфекат Временски прилози, упитне речи Присвојни члан, личне заменице у номинативу и акузативу Модални глаголи Deshalb, претерит од глагола haben и sein, предлози са дативом
VI	Зависне реченице са dass и weil..... Модални глаголи у претериту, придевски наставци у дативу Повратни глаголи, деклинација welch – dies, jed - , Придеви – компарација, зависне реченице са wenn Придев испред именице Бројеви
VII	Времена (презент, перфекат, претерит) Предлози са дативом и акузативом Зависне реченице Деклинација придева Локални предлози
VIII	Времена (презент, перфекат, претерит, футур, плусквамперфект) Релативне реченице Коњуктив 2, пасив Финалне, временске реченице

6.2. ДОДАТНА НАСТАВА

Додатна настава је намењена свим ученицима, а посебно онима који показују интересовање за одређене теме или научне области и дисциплине недовољно заступљене у образовном програму. На додатним часовима може да се излази и ван оквира и захтева предметног наставног програма.

На додатној настави се, лакше него на допунској, комбинују ученици различитих узраста, а могућност њиховог комбиновања у мањим групама, у којима се често ради и на додатној, као и на допунској настави, практично су неограничене. Ређе се дешава, али није искључено, да се у додатну наставу укључи и цело одељење. Пошто је тешко замислити тако висок степен подударности спонтано насталих интересовања ученика, овакви случајеви се са сигурношћу могу приписати изузетно квалитетном раду наставника, који је код својих ученика успео да развије слична и јака интересовања, упркос многобројним индивидуалним разликама међу њима.

Додатна настава може да се организује за цело одељење и онда кад ученици изразе интересовање за неку актуелну тему.

Додатна настава допушта најразноврсније приступе и многе њихове комбинације. Истраживачки, пројектни, проблемски, интердисциплинарни, мултидисциплинарни, интегрисани, тематски приступи могу у додатној настави да се реализују у пуној мери.

Осим тога, додатну наставу може да води више наставника заједно, посебно кад се ради о интердисциплинарној или тематској настави. Она, такође, отвара велики простор за разноврсне комбинације и амбициозно пројектовање крајњих резултата.

Мноштво приступа, метода и техника које могу да се користе у настави значи и још веће мноштво могућих активности ученика, које могу да буду и знатно сложеније него што су активности у редовној настави. Активности се нижу у широком распону од истраживања на локалитету, по литератури, интернету, у библиотеци, архиву и др. до дебатована, драмских и квиз игара.

Често се као главни задатак додатне наставе види припрема ученика за учешће на такмичењима. Успеси на такмичењима се и у школи и у локалној заједници доживљавају као речита, можда и најречитија препорука за школу и несумњива потврда квалитетног рада у њој. Ипак, то не би требало да буде главни извор занимања за додатну наставу, нити главни покретачки мотив за њену организацију. Припреме за учешће на такмичењима додатно дисциплинују и структуришу рад ученика, што свакако није непожељно. Међутим, ова настава може да понуди и омогући и много више. Она пружа прилику да се изразе, додатно обликују и оснаже креативни и развојни потенцијали ученика, а дугорочна корист од тога превазилази чак и високе пласмане на државним и другим такмичењима.

Додатна настава је значајна за школу, ученике и родитеље јер:

- ученику пружа додатну подршку кроз обогаћивање учења, посебно у темама, научним и уметничким областима и дисциплинама за које постоји занимање ученика
- ученицима који потичу из социјално угрожених средина пружа могућност да развијају своја интересовања, коју без додатне наставе не би имали
- школи омогућава да у локалној средини стекне глас као школа заиста доприноси развоју и напредовању ученика, јер се занима за њихове потребе и интересовања и излази им у сусрет
- родитељима пружа информацију да је школа заинтересована за своје ђаке и да брине не само о томе да задовољи њихова интересовања и потребе, већ и да их унапређује.

6.2.1. ПРОГРАМ ДОДАТНЕ НАСТАВЕ ПО НАСТАВНИМ ПРЕДМЕТИМА

СРПСКИ ЈЕЗИК (И КЊИЖЕВНОСТ) – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
V	Врсте речи Падежи Глаголи и глаголски облици Књижевно- теоријски појмови
VI	Врсте речи Падежи Глаголи и глаголски облици Књижевно- теоријски појмови Облици приповедања Творба речи
VII	Акценат Лексика Медији Књижевност
VIII	Акценат Лексика Медији Књижевност

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК – 1. страни језик – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
V	School days Family Time out and places Food
VI	My life Holidays Food The world
VII	My life The future Cities Experiences
VIII	Past and present Fame and fortune Health and safety Our environment

ИСТОРИЈА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
V	Увод у историју Праисторија Стари исток
VI	Европа и средоземље у раном средњем веку Срби и њихово окружење у раном средњем веку Европа у позном средњем веку Српски народ у позном средњем веку
VII	Велика географска открића Српски народ под страном влашћу 16-18 век Нововековне српске државе
VIII	Први светски рат Други светски рат Европска унија

ГЕОГРАФИЈА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
V	Васиона и Земља Географска карта Планета Земља
VI	Становништво на Земљи Регионална географија Европе Северна и Јужна Америка Азија, природне и друштвене одлике

	Африка, природне и друштвене одлике
VII	Аустралија
VIII	Природне одлике Р. Србије Становништво и насеља Р. Србије Привреда Р. Србије

БИОЛОГИЈА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
V	Посматрање ћелија воћа, плуте, хуманих ћелија Посматрање грађе лептира, пера птице Посматрање протока воде кроз биљку; транспирација (опционо) Веgetативно размножавање биљака Гајење винских мушица Модел плућа – вежба и оглед Генетика и ја - огледи Врсте које нестају - пројекат Израда хранилице и кућица за птице - пројекат
VI	Гајење амебе у култури; огледи Гајење еуглене у култури; огледи Гајење парамецијума у култури; огледи Гајење хидре; огледи Гајење кишних глиста; израда виваријума; испитивање бројности кишних глиста у земљишту Оглед са рибљим мехуром Мерење висине и дужине скокова жабе; посматрање грађе пера и јајета птица Израда хранилице и кућица за птице - пројекат
VII	Посматрање властитог ткива и ћелија Упознај своје кости и мишиће; испитивање састојака кости Распоред чула у кожи; испитивање зона укуса на језику Доказивање постојања слепе мрље у оку; оптичке илузије Прављење модела плућа сисара Испитивање деловања амилазе на скроб; деловање хлороводоничне киселине и пепсина на беланчевине; дејство жучи на масти; доказивање жучних боја; припремање физиолошког раствора; хидролиза масти – добијање сапуна Дисекција срца Дисекција бубрега; реакција мокраће Антрополошка истраживања
VIII	Фенолошка посматрања Утицај еколошких фактора (температуре, светлости и воде) на биљке Доказивање присуства угљен-диоксида у ваздуху; доказивање прашине у ваздуху Симбиоза – корен биљке (лептирњача) и микроорганизми Испитивање киселости тла; испитивање шумске стеле Екосистем стајаћих вода – језеро или бара; ливадска или шумска заједница – теренски рад Одређивање густине популације; одређивање покровности биљних врста Израда дихотомог кључа врста биљака Врсте које нестају - пројекат

МАТЕМАТИКА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
IV	Скуп природних бројева Проблемски задаци Магични квадрат Нумерација Дешифровање рачунских операција Решавање задатака помоћу једначина, табела, дијаграма, погача Геометријске фигуре и њихови међусобни односи
V	Скупови, операције са њима и скупови тачака Дељивост бројева Угао Разломци
VI	Цели бројеви Троугао Рационални бројеви Четвороугао
VII	Реални бројеви Питагорина теорема Рационални алгебарски изрази Многоугао и круг
VIII	Сличност троуглова Тачка, права, раван Линеарне једначине и неједначине са једном непознатом Призма-сложенији примери Пирамида- сложенији примери Линеарна функција Графичко представљање статистичких података Систем линеарних једначина са две непознате Ваљак- сложенији примери Купа- сложенији примери Лопта- сложенији примери

ФИЗИКА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
VI	Кретање Сила Мерење Маса и густина Притисак
VII	Сила и кретање Кретање тела под дејством силе теже. Сила трења Равнотежа Механички рад и енергија Топлотне појаве
VIII	Осцилаторно и таласно кретање Светлосне појаве Електрично поље Електрична струја Магнетно поље Елементи атомске и нуклеарне физике

ХЕМИЈА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
VII	Основни хемијски појмови Хомогене смеше-раствори Хемијске реакције и израчунавања
VIII	Хемијски елементи и једињења Класе неорганских једињења Угљоводоници Ацикличка органска једињења са кисеоником Биолошки важна органска једињења

ТЕХНИКА И ТЕХНОЛОГИЈА – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
VIII	Животно и радно окружење Саобраћај Техничка и дигитална писменост Ресурси и производња Конструкторско моделовање

НЕМАЧКИ ЈЕЗИК – 2. страни језик – додатна настава

Разред	Назив наставне теме
V	Мој дом Слободно време Путовања, распуст Мој град Празници
VI	Распуст Другарство То ми се свиђа Заједнички живот Више о себи Изабрани текстови и новине
VII	Слободно време, забава, спорт, учење Празници Заштита животне средине Путовања Разно (припремљени текстови по жељи ученика)
VIII	Узори Снови и жеље Породица Путовања, земље немачког говорног подручја

7. ПРОГРАМ КУЛТУРНИХ АКТИВНОСТИ ШКОЛЕ

Циљ културне делатности школе је унапређивање васпитно-образовног рада у школи и општег културног и образовног рада у друштвеној средини, развијање дечјег стваралаштва, интересовања и склоности и афирмација свих ваннаставних активности које се реализују у школи.

Задаци школе у остваривању културних и друштвених активности су да:

- успостави и организује сарадњу са породицом и свим чиниоцима друштвене средине ради јединственог деловања на васпитање и развој деце и омладине,
- предлаже и унапређује програме културних и друштвених активности и методе повезивања школе и друштвене средине,
- активно учествује у јединственом деловању на младе у својој средини од предшколског васпитања до средњег образовања,
- омогући утицај друштвене средине (учешће културних и других институција на остваривању програма образовно-васпитног рада),
- стално доприноси подизању и развијању културе рада и живљења у друштвеној средини,
- обезбеди учешће ученика, наставника и школе као целине у културном и друштвеном животу средине,
- поштује и прати афинитете ученика, њихова интересовања, склоности, таленте, амбиције са циљем да се поспеше креативност, инвентивност, маштовитост, заједништво и колективни дух, ангажованост према друштвеној и социјалној стварности, свест о сопственим вредностима и њиховој надградњи, људске врлине и квалитети.

Начин остваривања програма

Програм културних активности школе остварује се организацијом изложби, приредби, прослава, концерата, смотри, ... Реализатори културних активности најчешће су ученици и Ученички парламент. У реализацији Програма културних активности значајна погодност за нашу школу је то што су нам у близини све важне установе културе као што су библиотека, Културни центар: галерија, биоскоп, гостујућа позоришта, секције, а са којима остварујемо добру сарадњу. Ученици који желе да се баве програмима културе и истраживањима изван школе укључују се у разне активности клубова, удружења, сликарске секције, музичких удружења, интересних група и других организационих форми које код толентованих ученика помажу да се оствари посебна склоност ка уметности или уметничком стваралаштву.

Програмски садржаји:

Свечани пријем првака, обележавање Дечије недеље, обележавање школске славе Св. Саве (свечана академија), изложба ликовних радова, обележавање Дана школе и празника (Нова година, Ускрс), посете позоришту, биоскопу, библиотеци, Сајму књига, Путокази (сајам образовања), учешће на смотри рецитатора и луткарства, организовање песничких вечери, обележавање значајних датума (националних и међународних).

8. ПРОГРАМ ШКОЛСКОГ СПОРТА И СПОРТСКИХ АКТИВНОСТИ

Ради подстицања правилног развоја и развијања свести о значају здравља и његовог очувања, потребно је ученике укључивати у што више спортских активности које ће допринети реализацији циљева физичког васпитања.

Циљ програма школског спорта јесте да разноврсним и систематским моторичким активностима, допринесе интегралном развоју личности ученика, развоју моторичких способности, стицању, усавршавању и примени моторичких умења, навика и неопходних теоријских знања у свакодневним и специфичним условима живота и рада, развоју свести о важности сопственог здравља и безбедности, очување и унапређивање здравља, развијање здравих стилова живота и превенција насиља, наркоманије и деликвенције.

Задаци:

- подстицање раста, развоја и утицање на правилно држање тела
- развој и усавршавање моторичких способности
- стицање моторичких умења која су као садржаји утврђени програмом и стицање теоријских знања неопходних за њихово усвајање
- формирање морално-вољних квалитета личности
- оспособљавање ученика да стечена знања, умења и навике користе у свакодневним условима живота и рада
- стицање и развијање свести о потреби здравља, чувања здравља и заштити природе и човекове средине

Програмски садржаји:

Учешће на кросу РТС-а, организовање недеље школског спорта, спортских турнира, организовање штафетних игара, полигона спретности, међудодељенских такмичења, учешће на уличним тркама.

Начин остваривања програма:

Рад по групама (екипама) и индивидуално. Такмичења ће се спроводити у сали за физичко васпитање и на спољашњим спортским теренима, водиће се рачуна о фер-плеј игри, о мерама безбедности и регуларности организовања спортских активности.

9. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ОД НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА, ПРОГРАМ СПРЕЧАВАЊА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Програм дефинише ПРЕВЕНТИВНЕ и ИНТЕРВЕНТНЕ активности у циљу заштите ученика од насиља, злостављања и занемаривања, затим појам и врсте насиља као и начин вођења евиденције насилног понашања у школи.

Програм ће своје циљеве остварити креирањем ПЛАНА са тачно дефинисаним активностима, носиоцима активности, временом реализације и начином евидентирања активности.

ЦИЉЕВИ ПРОГРАМА ЗАШТИТЕ:

- Подстицање и развијање климе прихватања, толеранције и међусобног уважавања
- Идентификација безбедносних ризика у школи увидом у документацију, непосредно окружење евидентирањем критичних места у школи, анкетањем ученика, наставника и родитеља
- Подизање нивоа свести и повећање осетљивости свих који су укључени у живот и рад школе, на препознавање дискриминације, насиља, злостављања и злостављања
- Унапређење способности свих учесника у школском животу – наставног и ваннаставног особља, ученика, родитеља, лок.заједнице – за уочавање, препознавање и решавање проблема насиља
- Оспособљавање свих запослених и родитеља за рано препознавање знакова у понашању деце који указују на потенцијално насилно понашање
- Пружање помоћи ученицима у савладавању личних проблема и проблема у учењу
- Изграђивање и примена норми понашања, информисање о правилима и кућном реду
- Дефинисање процедура и поступака реаговања на насиље и информисање свих учесника у школском животу о томе
- Спровођење поступака и процедура реаговања у ситуацијама дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Успостављање система ефикасне заштите ученика и запослених
- Праћење и евидентирање врста и учесталости насиља и процењивање ефикасности програма заштите
- Ублажавање и отклањање последица насиља и реинтеграција у заједницу вршњака
- Саветодавни рад са ученицима који врше насиље, који трпе насиље и који су посматрачи насилне ситуације
- Спровођење психо-социјалног програма превенције кроз обуку за ненасилну комуникацију, самоконтролу реаговања и понашања, превазилажење стреса, учење социјалних вештина
- Сарадња са родитељима путем тимова за појачан васпитни рад, Савета родитеља, родитељских састанака, индивидуалних и групних разговора
- Сарадња са службама ван школе које посредно и непосредно могу помоћи на превазилажењу проблема насиља у школи

План рада Тима за заштиту усклађен је са Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање, „ Службени гласник РС“ бр. 46 од 26. Јуна 2019, 104 од 31.7. 2020.

ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ:

- Дефинисање улога и одговорности чланова тима и упознавање са циљевима и задацима рада
- Анализа стања у остваривању равноправности и распрострањеност облика нетолеранције
- Доношење Програма превенције и начина поступања у случају дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Примена евиденционих листа и матрица за процену ризика од дискриминације
- Представљање Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање од 31.7.2020.
- Упознавање свих ученика школе са спровођењем ПОСЕБНОГ ПРОТОКОЛА, правилима понашања у школи и оцењивањем владања на часовима одељењског старешине
- Упознавање родитеља на родитељским састанцима са спровођењем ПОСЕБНОГ ПРОТОКОЛА, правилима понашања у школи и оцењивањем владања Информисање о правима, обавезама и одговорностима учесника у образовању у спречавању и заштити од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Избор чланова Вршњачког тима
- Активности усмерене на развој личних и социјалних вештина за конструктивно решавање проблема, толерантно понашање и ненасилну комуникацију. Полазна основа за ову активност је акциони план ШРП област 2 Подршка ученицима
- Припрема презентације о начинима спречавања и реаговања у случајевима дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Упознавање новопридошлих колега са радом тима, а у складу са Протоколом о прилагођавању новопридошлих наставника
- Договор о начину сарадње са Вршњачким тимом и наставницима у процесу сузбијања дискриминације и насилног понашања у школи
- ЧОС посвећен заштити од дискриминације и насиља
- Одређивање кутка посвећеном теми ненасиља
- Уређење паноа
- Кутија поверења
- Избор родитеља за појачан васпитни рад са ученицима
- Сарадња Тима са тимовима за појачан васпитни рад
- Сарадња тима са родитељима члановима тимова за појачан васпитни рад
- Доношење одељењских правила
- Избор ученика за ученички парламент
- Активности усмерене на развијање социјалних и емоционалних вештина код ученика
- Анализа стања у установи у вези са насиљем
- Анализа стања у установи у вези са насиљем
- Обележавање Међународног дана толеранције (Недеља лепих порука)
- Упознавање ученика са повељом дечијих права-УН
- Предлагање обуке запослених за спречавање дискриминаторног понашања Тиму за стручно усавршавање
- Укључивање тима за заштиту у израду ИОП-а за ученика по потреби
- Предлог мера за унапређење превенције и заштите од дискриминације
- Израда плана заштите од дискриминације
- Израда нових и презентовање филмића на ЧОС у оквиру програма против дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања
- Обележавање Светског дана равноправности
- Анализа стања у установи у вези са дискриминацијом и насиљем
- Помоћ Вршњачком тиму у самосталном функционисању
- Осмишљавање акција против насилништва-литерарни и ликовни радови
- Савети и препоруке за решавање сукоба и начина реаговања на насиље
- Избор за најбољег друга у одељењу

- Игре без граница
- Анкетирање ученика о ефикасности рада Вршњачког тима тима
- Евалуација анкете
- Извештавање по полугодишту
- Евалуација рада тима

ИНТЕРВЕНТНЕ МЕРЕ ЗА ЗАШТИТУ:

- Сарадња са свим релевантним институцијама (МУП, Центар за социјални рад, Дом здравља, медији, Школска управа)
- Континуирано евидентирање случајева дискриминације и насиља
- Рад са децом која врше насиље
- Подршка деци која трпе насиље
- Саветодавни рад са родитељима
- Помоћ наставницима у решавању случајева насиља у одељењу
- Примена утврђених поступака и процедура у ситуацијама насиља
- Охрабривање деце и посматрача да конструктивно реагују
- Праћење ефеката предузетих мера
- Сачињавање распореда дежурства наставника

10. ПРОГРАМ ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

У складу са индикатором 4.2.2. (Област квалитета 4: Подршка ученицима) Правилника о стандардима квалитета рада установе (Службени гласник РС – Просветни гласник, бр. 14/2018 од 02.08.2018. године), на основу праћења укључености ученика у ваннаставне активности и испитивања интересовања ученика (јун 2021.) школа је утврдила понуду ваннаставних активности.

Наставници, одељенске старешине и стручни сарадници кроз свој непосредан рад са ученицима упознају их са понудом ваннаставних активности, њиховим садржајем, начином рада и сврхом. Такође, потребно је да и родитељи буду упознати са понудом школе и мотивисани да њихова деца изаберу оне активности које им највише одговарају.

Учешће ученика у друштвеним, техничким, хуманитарним, спортским и културним активностима доприноси многим важним исходима образовања и васпитања, као што су:

- задовољење различитих образовних потреба и интересовања ученика;
- препознавање професионалних способности и интересовања ученика;
- надоградња исхода који се остварују у оквиру редовне наставе и доприносе развоју међупредметних исхода;
- унапређивање различитих способности (интелектуалне, физичке, креативне, радне...);
- јачање капацитета ученика за разликовање безбедног од небезбедног понашања и заштиту ризичног понашања;
- подстицање хуманог и одговорног односа према себи, другима и окружењу, јачање осетљивости за оне којима је потребна помоћ (нпр. Стари и болесни);
- унапређивање различитих врста писмености (језичке, медијске, културне, научне...);
- култивисање коришћења слободног времена;

- подстицање интеркултуралног дијалога;
- разумевање концепта инклузије и јачање осетљивости за различитост;
- јачање генерацијских веза између ученика различитих одељења без кометитивности;
- релаксација, расеређење напетости ученика, самоисказивање;
- јачање везе са локалном заједницом;
- развој осећања припадности својој школској заједници;
- подстицање самосталности, проактивности и предузимљивост;
- припрема за решавање различитих животних ситуација;
- промоција школе и њеног идентитета.

Школа настоји да резултати рада ученика у оквиру ваннаставних активности буду видљиви како у оквиру школе тако и шире, организовањем представа, изложби, базара, објављивање на сајту, смотре стваралаштва, спортски сусрети и др.

ПРВИ ЦИКЛУС (1. - 4. РАЗРЕДА)		Реализатори:
1.	Драмска секција	Сања Кнежевић Наташа Росић
2.	Луткарска секција	Аленска Орешчанин Слађана Путић
3.	Рецитаторска секција	Сања Мишић Татјана Перовић
4.	Ликовна секција	Олинка Мацанковић Драгана Милићевић
5.	Мали хор	Марија Драчански Душка Атанацков
6.	Ритмичка секција	Љиљана Митровић Марина Тања
7.	Еколошка и ратарска секција	Марија Станковић Анђелија Кужић
8.	Спортска секција	Тамара Милојичић Јелисавета Жарковић
9.	Фото-секија	Биљана Николић
10.	Библиотекарска секција	Маја Поштин

10.1. ДРАМСКА СЕКЦИЈА НИЖИХ РАЗРЕДА

Циљеви програма драмске секције су:

- упознавање са основама драмског истраживања,
- богаћење и развијање маште и креативног начина мишљења,
- развијање способности за концентрацију и способности за јавне наступе,
- стицање способности лепог, течног и креативног импровизованог изражавања,
- стицање искуства и навика за колективни живот и рад,
- развој опажања, размишљања и слободног изражавања,
- развијање критичке способности,
- развијање самоконтроле, досетљивости...
- подстицање интересовања за истраживање

Садржаји програма:

Упућивање ученика у рад на драмском тексту, кратки курсеви (дикције, понашања на сцени); учешће у програму за Пријем рвака у Дечији савез, рад на сценографији, праћење позоришних представа (гостовања у нашој школи и месту); припремање представа поводом Нове Године, Дана жена, завршетка школске године и учешће на Смотри луткарства „ Наша срца куцају у истом ритму,,.

Начин остваривања програма:

-Садржаји и циљеви се остварују кроз рад са ученицима члановима Драмске секције на часовима слободних активности који се одржавају једном недељно – петком пети час и кроз приказивање (јавне наступе) приремљених представа поводом значајнијих датума у току школске године.

10.2. ЛУТКАРСКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:

Луткарска секција ОШ „ Марија Трандафил,, почела је са радом 21. марта 2011. године, на Светски дан луткара.

Програмом секције је обухваћен рад са децом на изради и анимацији сценских лутака и припремању позоришних луткарским представа.

Програмом ДИЛС-а добијена су средства за покретање и афирмацију ове секције. Предвиђено је да секцијом буду обухваћена и деца из осетљивих група ,као и сви ученици,родитељи и наставници који показују интересовање за луткарство.

Задатак секције луткарства је да ученици науче да праве једноставне лутке од различитог материјала:чарапа,папира,рециклажног отпада,сунђера... Ученици треба да израђују лутке на штапу,лутке на прст,чарапа лутке,гињол лутке...

Начин остваривања програма:

Ученици који похађају ову секцију у оквиру исте праве лутке од различитих материјала и припремају различите позоришне представе,односно,обрађују позоришне текстове. Сваке школске године у ОШ „Марија Трандафил,, одржава се Смотра луткрства под називом: „ Наша срца куцају у истом ритму,, у коју су укључена и деца из осетљивих група.

ЦИЉ ЛУТКАРСТВА: Да поетским, стилизованим чином оживи неживу материју кроз лутку и глумца.

Позориште лутака блиско је деци јер је од свих врста сценских уметности најпогодније за приказивање бајки, басни, фантастике и чудесних призора. Лутка је прављена за своју улогу и има непоновљив лик. Лутка није подвргнута закону силе теже, па је слободнија, а често и много покретнија од живог глумца. Лутке су једноставне, стилизоване и поетичне. Свет лутака је свет

фантастике, хумора, поезије и он не познаје границе и ограничења међу људима, биљкама и животињама. То је измишљени свет саткан од маште. Лутке могу да говоре, лете, повећавају се и мењају облик. Предмети „осећају“ и „мисле“. На сцени се рађају и нестају градови, планине, а све то обогаћује дечију машту и развија креативност.

Дете у игри са лутком своје искуство и емотивно стање преноси на измишљени план. Игра са лутком је по карактеру говорна игра и доприноси развоју говора. Деца се у овој игри користе језичким симболима као средством изражавања.

Осим што развија језичку креативност, игра са лутком утиче на функцију говора, склад реченица, висину гласа и темпо говора. Посебно се код деце која су слабије говорно активна или муцају после оваквих игара виде велике, позитивне разлике. Игра са сценском лутком је један од облика креативног изражавања. Лутке покрећу мисаони и емоционални свет код деце. Игре са сценском лутком код деце утичу на позитивни развој карактера, а кроз игру се социјализују и развијају смисао за праведност, узајамност и сарадњу. Деца се кроз игру са луткама емотивно, интелектуално и психички развијају.

Позориште лутака може да помогне да дечја стваралачка машта размахне крилима да младима – било гледаоцима или извођачима омогући задовољење елементарних естетских тежњи и осећања; да развија сензибилитет за лепо у стваралаштву одраслих, да расцветава индивидуалне уметничке склоности и дечје способности. У овом погледу, лутке имају огроман васпитно-образовни значај.

Смотра луткарских група које у свом саставу имају бар једног учесника из осетљиве групе "Наша срца куцају у истом ритму, у нашој школи се од школске 2011/12, године. До сада је успостављена успешна сарадња на међурегионалној сарадњи са другим школама. Од ове школске године план нам је да значај Смотре подигнемо на републички тј. међународни ниво.

Планиран је обилазак других школа тј. вртића са могућношћу организовања прикупљања средстава од улазница у хуманитарне сврхе..

10.3. РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА НИЖИХ РАЗРЕДА

Циљеви секције:

1. развијање комуникационих способности ученика
2. подстицање спонтаности и слободе у понашању, у односима са другима
3. адекватно коришћење слободног времена
4. развој креативности
5. развијање љубави према поезији, драми и осталим облицима уметничког изражавања
6. усавршавање изражајног читања и рецитована
7. упознавање ученика са структуром говорних органа
8. упознавање ученика са говорним вредностима: артикулација, акцентуација, реченични нагласак, реченина интонација, пауза, темпо, ритам, мимика, гестикалација
9. увежбавање различитих говорних врста - практичне вежбе: проучавање интонације, интензитета, темпа, паузе, боја гласа
10. оспособљавање ученика за анализу и дискусију о стеченом искуству
11. упознавање механизма за савладавање треме пред јавни наступ.

Садржаји:

- Вежбе дисања, правилног држања тела, мимике, вежбе артикулације, игре
- Избор и анализа текстова-песама за рецитовање
- Увежбавање изражајног рецитована
- Изражајно казивање изабраних песама.

Начин остваривања програма : План рада обухвата 36 часова, колико је и планирано за секцију у основној школи. Најчешће се бирају термини који одговарају и наставнику и свим ученицима, по договору и у складу са осталим обавезама ученика. Тражићемо простор за рецитовање мимо такмичења рецитатора. Потрудићемо се да учествујемо у већини школских манифестација.

Евиденцију присуства на слободним активностима воде наставници у дневницима рада и у посебним свескама.

10.4. ЛИКОВНА СЕКЦИЈА

- Подстицање интересовања за разне облике мануелног и ликовног изражавања
- Упознавање са различитим техникама ликовног изражавања
- Развијање смисла за естетику
- Неговање заједништва у раду
- Садржајно коришћење слободног времена

Садржаји програма:

Рад на традиционалним сликарским техникама, рад у пастел техници на нарон папиру, рад са оловкама у боји израда портрета, поставке изложбених радова, рад са меким оловкама, планирање и исцртавање основних делова за прављење Књиге албума за фотографије, коришћење материјала од природних састојака картон, рол папир, лепак, учешће у прављењу паноа, израда новогодишњих честитки, израда сценографија за приредбе, припрема радова за учествовање на конкурсима.

Начин остваривања програма:

Организовање радионица у школи и ван ње на којима ће се ученици обучавати за примену различитих ликовних техника, учествовање на конкурсима, учествовање на ликовним колонијама.

10.5. МАЛИ ХОР

Циљеви секције:

- развијање способности за естетско вредновање квалитетне музике;
- упознавање са културном баштином српске народне музике;
- упознавање са традиционалном, модерном и савременом уметношћу;
- неговање лепог и правилног певања;
- развијање колективног музицирања;
- развијање радних навика и подстицање одговорног односа према обавезама;
- социјализација кроз рад и дружење;
- формирање морално-вољних квалитета личности.

Начин остваривања програма:

План рада обухвата 36 часова, колико је и планирано за секцију у основној школи. Најчешће се бирају термини који одговарају и наставнику и свим ученицима, по договору и у складу са осталим обавезама ученика.

Приредбе:

- * Дан школе
- * Светосавска академија,
- * Завршна приредба
- * Свечана академија.

10.6. РИТМИЧКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:

- Упознавање са основним техникама плеса и различитим плесним стиловима,
- Развијање интересовања за музику и плес,
- Упознавање ученика са различитим културним наслеђима одређених народа,
- Подизање опште физичке способности ученика,

- Развијање радних навика и подстицање одговорног односа према обавезама,
- Дружење и развијање разних социјалних вештина кроз плес.

Начин остваривања програма:

Ово је прилично атрактивна секција, где је стално ангажовано 10 ученика, девојчица и дечака. Активности су везане претежно за модерни плес и савремене кореографије. Међу полазницима има и ученика који се активно баве плесом као спортском дисциплином. Модерни плес је саставни део свих школских приредби, те су и наступи ових ученика релативно чести. Смисао ове секције је у развијању осећаја за ритам и кретање уз задату музику. Ученици млађих разреда уче кратке, једноставне кораке, дечјих народних ига

10.7. ЕКОЛОШКА И РАТАРСКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:

- Очување животне средине и непосредног окружења
- Проблеми дефицита пијаће воде на Земљи
- Улога воде у природи
- Дефицит воде разлози – Зелени пакет
- Пресађивање биљака
- Прављење хербаријума
- Загађивање ваздуха – аеросоли, смог
- Ефекат стаклена башта- зелени пакет
- Значај и заштита озонског омотача
- Озонски омотач
- Уништавање озонског омотача
- Угроженост и заштита земљишта
- Земљиште, састав и улога
- Хемијски загађивачи земљишта
- Заштита земљишта од загађивача
- Садња биљака.

Начин остваривања програма:

План рада обухвата 36 часова, колико је и планирано за секцију у основној школи. Најчешће се бирају термини који одговарају и наставнику и свим ученицима, по договору и у складу са осталим обавезама ученика. Секција је уско везана и сарађује са Еко тимом школе. Акције и активности Еко тима су уско везане са радом ове секције и међусобно се прожимају. Акцент се ставља на чисту и здраву животну средину, а и чисту школску средину, такође и на уређење просторија школе различитим биљним врстама.

10.9. ФОТО СЕКЦИЈА

Фото секција има за циљ развијање креативних и практичних способности које се стичу постепеним овладавањем основним техничким аспектима фотографије. Користећи ово знање, ученици се оспособљавају да реализују креативне идеје технички коректним фотографским сликама.

Циљеви и задаци:

1. Оспособљавање ученика за правилно руковање дигиталним фотоапаратима;
2. прикупљање података непосредним контактима, путем интернета, књига и на друге начине;
3. развијање интереса за рад с дигиталним фотоапаратом;
4. развијање интереса за дигиталну фотографију и фотографисање;
5. информатичко описмењавање;
6. активан однос према радним задацима;

7. привући децу у школу и пружити им забавне и истовремено поучне садржаје којима ће испунити своје слободно време након наставе.

Садржаји:

1.	Основе фотографије
2.	Руковање дигиталним фотоапаратом <ul style="list-style-type: none"> ☀ Природа- четири годишња доба ☀ Ентеријер ☀ Портрет
3.	Обрада фотографија на рачунару
4.	Израда фотографија и уређење паноа
5.	Еко акције

10.10. БИБЛИОТЕКАРСКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци:

Начин вођења белешки о прочитаним књигама- Читалачки дневник
 Писање за литерарни конкурс на дате теме
 Упознавање ученика са фондом библиотеке и класификацијом књига
 Енциклопедије, речници, лексикони- њихова употреба
 Украшавање библиотеке, писање цитата и мисли великих мудраца
 Забавни час- игра: Чудесно путовање по Србији, решавање забавних листова из часописа, квиз...
 Сусрет и разговор са дечијим писцем
 Обележавање важних датума- Светски дан књиге 2. април, и др.
 Читање дечије штампе
 Избор омиљених књига у шк. Библиотеци
 Испитивање самосталног саналажења ученика у библиотеци (брзо проналажење и враћање књига на своје место)
 Заштита оштећених књига, израда карти: ученика, књига; ученици
 Посете школским библиотекама у околини, сарадња, дружење.

Начин остваривања програма:

Библиотекарска секција има значајну улогу и образовању и васпитању ученика: - навикава и оспособљава ученике за самосталан рад у библиотеци - развија љубав према књизи - негује колективизам - подстиче истраживачку радозналост. -навикавање ученика да пажљиво користе и чувају библиотечку грађу, да развијају навику долажења у школску и Градску библиотеку и да узимају учешћа у њеним културно-просветним активностима у складу са њиховим интересовањима и потребама.

	ДРУГИ ЦИКЛУС (5. - 8. РАЗРЕДА)	Реализатори:
1.	Новинарска секција	Наташа Крушчић
2.	Рецитаторка секција	Зорана Миоковић
3.	Драмска секција	Зорана Вујчић
4.	Секција на енглеском језику	Бранка Прекић
5.	Историјска секција	Милорад Субашић
6.	Географска секција	Жељка Лазаревић
7.	Информатичка секција	Мила Вишић
8.	Саобраћајна секција	Саша Балаћ
9.	Хор виших разреда	Јелена Радоички
10.	Атлетика	Војка Торбица
11.	Рукометна секција	Војка Торбица
12.	Фудбал	Драган Цвијетић
13.	Стони тенис	Драган Цвијетић
14.	Одбојка	Горан Богдан
15.	Фото секција	Гордана Брстина

10.11. НОВИНАРСКА СЕКЦИЈА

1. Планирање рада секције према интересовањима ученика
2. Упознавање са функционалним стиловима
3. Новинарски видови изражавања (извештај, вест, репортажа)
4. Вежбе писање новинских чланака, вести, репортажа
5. Писање чланака о актуелним догађајима у школи
6. Учествовање на конкурсима Млади екорепортери
7. Извештавање о битним еколошким датумима (еко радио)
8. Истраживање и писање чланака о темама по избору ученика
9. Интервју са најбољим ученицима
10. Анкетирање ученика и сређивање материјала.

10.12. РЕЦИТАТОРСКА СЕКЦИЈА

1. Чиниоци изражајног казивања.
2. Илустративно слушање радио драме и/или аудио-снимка песме.
3. Акценатске вежбе
4. Вежбе интонације и вежбе интензитета (јачине) гласа.
5. Вежбе темпа, мимике и гестикулације током рецитовања.
6. Припрема за такмичење / наступање на школској приредби

10.13. ДРАМСКА СЕКЦИЈА

1. Одабир драмског дела за приредбу поводом Дана школе
2. Одабир текстова за рецитовање на приредби поводом школске славе Светог Саве
3. Учешће на рецитаторским такмичењима
4. Гледање филма
5. Посета позоришта
6. Учешће на приредби поводом краја школске године

10.14. СЕКЦИЈА НА ЕНГЛЕСКОМ ЈЕЗИКУ

1. Формирање редакције
2. Припрема два издања на енглеском језику

10.15. ИСТОРИЈСКА СЕКЦИЈА

Циљеви и задаци секције су:

Упознају културу, традицију, обичаје и историју свих народа у Србији
Посете и упознају културно-историјске споменике града Новог Сада и осталих градова у Србији
Посебним активностима обележавају значајне датуме у историји града
Сарађују са појединим друштвеним институцијама
Учествују у хуманитарним и акцијама очувања животне средине
Промовишу националну и религијску толеранцију.

10.16. ГЕОГРАФСКА СЕКЦИЈА

Географска секција окупља све ученике од петог до осмог разреда заинтересоване да кроз игру и забаву науче и истраже нешто ново о планети Земљи, екологији, очувању животне средине...

Ученици се кроз ваннаставне активности упознају са вредностима, али и видовима злоупотребе природе у својој непосредној околини, припремају се за квалитетније разумевање појава и процеса у природи, оспособљавају се за коришћење савремених технологија које им омогућавају самостално и трајно надограђивање постојећих знања.

Чланови секције такође учествују у изради помоћних наставних средстава, обележавају важних датума („Дан планете Земље“...), посећују изложбе и баве се бројним другим активностима.

Циљеви и задаци:

Упознавање ученика са географском секцијом, уређивање панона
Друштво и географија; Географска карта
Становништво
Насеља
Регионална географија.

10.17. ИНФОРМАТИЧКЕ СЕКЦИЈА

Информатичка секција је основана са идејом да кроз креативан рад и решавање конкретних, реалних проблема упозна ученике са могућностима које им примена и коришћење информатичких технологија пружају. Такође, да објасни ученицима савремена кретања у овој области и њен значај у савременом друштву.

Циљеви и задаци:

Примена микробита у пројектима
Обрада фотографија у PhotoShop-у.

10.18. САОБРАЋАЈНА СЕКЦИЈА

У нашој школи организује се **саобраћајна секција** за све ученике који желе да унапреде своју саобраћајну културу и да се такмиче у познавању саобраћаја. Саобраћајна секција организује се за ученике од 5. до 8. разреда.

Циљеви и задаци:

Саобраћајни систем
Друмски саобраћај- правила и прописи
Израда тестова- упознавање правила и прописа друмског саобраћаја
Понашање бициклисте у саобраћају
Полигон
Вожња бициклом на полигону и ван њега.

10.19. ХОР ВИШИХ РАЗРЕДА

Циљеви и задаци:

Главни задатак хорске секције јесте организовање и припреме хора за извођење различитих нумера за школске прославе и приредбе и друге манифестације у граду и шире.

Начин остваривања програма:

У школи постоји хору и хорска секција у нижим разредима и хорска секција у вишим. Оба хора активно учествују у разним школским манифестацијама и приредбама, приредба за Дан школе, обележавање Светог Саве, школске славе...
Хор виших разреда учествује и на манифестацијама на нивоу града Новог Сада.

10.20. СПОРТСКА СЕКЦИЈА – АТЛЕТИКА

1. Упознавање ученика са начином рада секције
2. Технике трчања
3. Технике скока у даљ
4. Полигони (моторички и полигони спретности)
5. Технике скока у вис
6. Технике бацања
7. Припрема и одлазак на такмичења
7. Припреме за крос и крос
8. Такмичење у тробоју.

10.21. СПОРТСКА СЕКЦИЈА – РУКОМЕТ

1. Упознавање ученика са начином рада и терминима секције
2. Упознавање ученика са основним правилима спортске игре
3. Обучавање основних елемената технике спортске игре (хватање, додавање, вођење, шутирање)
4. Повезивање основних елемената вођења, додавања, хватања и шутирања у јединствену целину
5. Развијање осећаја за колективан спорт, поштовање правила спортске игре, и поштовање фер-плеја
6. Такмичења на школском нивоу.

10.22. СПОРТСКА СЕКЦИЈА - ФУДБАЛ

Циљеви и задаци:

1. Упознавање ученика са начином рада и терминима секције
2. Упознавање ученика са основним правилима спортске игре
3. Обучавање основних елемената технике спортске игре (вођење, додавање, пријем, шутирање)
4. Повезивање основних елемената вођења, додавања и шутирања у јединствену целину
5. Развијање осећаја за колективан спорт, поштовање правила спортске игре, и поштовање фер-плеја
6. Такмичења на школском нивоу.

Начин остваривања програма:

У оквиру 36 часова колико је предвиђено годишњим планом рада за секције, наставници физичког васпитања који су и реализатори секција упознају ученике са правилима игре, формирају екипе и припремају се за такмичењима.

10.23. СПОРТСКА СЕКЦИЈА – СТОНИ ТЕНИС

Циљеви и задаци:

1. Упознавање ученика са начином рада и терминима секције
2. Упознавање ученика са основним правилима спортске игре
3. Обучавање основних елемената технике спортске игре (форхенд, бекенд, сервис, дубл игра)
4. Повезивање основних елемената форхенд, бекенд и сервис у јединствену целину
5. Развијање осећаја за индивидуални спорт, поштовање правила спортске игре, и поштовање фер-плеја
6. Такмичења на школском нивоу.

10.24. СПОРТСКА СЕКЦИЈА – ОДБОЈКА

Циљ наставе одбојке јесте овладавање основним законитостима и принципима одбојкашке игре ради формирања радних навика, савесности, истрајности, упорности, уредности, креативности, оригиналности и спремности на сарадњу уз уважавање туђег мишљења и начела лепог понашања, а нарочито изграђивање културе рада, обављање рада у одређено време и у предвиђеном радном простору, као и развијање свесне потребе да се започети посао заврши до краја.

Задаци:

- развијање интересовања за одбојкашку игру код ученица,
- стицање сазнања да процес учења у школским условима може да се реализује у форми игре,
- стимулисање маште и креативности,
- стицање основних знања технике одбојке,
- оспособљавање ученика за логичко размишљање током игре,
- развијање потребе за самосталних доношењем одлука кроз примену тактичких елемената игре,
- развијање свести о сопственом напредовању и јачање мотивације за даље учење,
- развијање начела фер-плеја и уважавања туђег мишљења.

Програмски садржаји:

Основе одбојке, одбојкашки ставови, основни елементи технике, правила суђења, тактички елементи игре

Основни ставови

Одбијање лопте прстима

Чекић- одбијање лопте

Сервис

Смеч

Блокаде

Припреме за такмичење и учешће за такмичење

Тактика одбојкашке игре

Правила игре-суђење.

11. ПРОГРАМ ПРОФЕСИОНАЛНЕ ОРЈЕНТАЦИЈЕ

Циљевима образовања и васпитања предвиђено је да школа обезбеђује за све ученике, између осталог, оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота; развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву, оспособљавање за рад и занимање стварањем стручних компетенција, у складу са захтевима занимања, развојем савремене науке, економије, технике и технологије.

Од школске 2013/14. године, реализација програма ПО остварује се кроз пројекат Професионална оријентација на прелазу у средњу школу, који има за циљ успостављање функционалног и одрживог програма професионалне оријентације за ученике/це који завршавају основну школу.

Основни циљ програма професионалне оријентације је подстицање развоја личности ученика/ца до промишљене, ваљане и реалне одлуке о избору школе и занимања, планирање каријере и укључивање у свет рада.

Концепт програма ПО остварује се кроз пет модула:

1. Самоспознаја: препознавање сопствених капацитета, способности, интересовања, вредности и склоности.
2. Информисање о занимањима: прикупљање информација о занимањима, анализа и структурисан начин обраде информација тако да се омогући добра информисаност при одлучивању о избору занимања.
3. Могућности школовања: упознавање могућности школовања и каријере које воде до остварења жељеног занимања.
4. Реални сусрети са светом рада и занимања: сусрет са представницима занимања, распитивање о занимању и испробавање занимања у предузећима/организацијама/установама/средњим школама како би млади проверили и употпунили сопствене слике о свету рада и занимања.
5. Одлука о избору занимања: анализа сопственог пута професионалне оријентације и доношење самосталне одлуке о избору школе/занимања.

Начин остваривања програма:

Свих пет фаза реализује се у интерактивним радионицама, са активним укључивањем родитеља и партнера из света рада. Ученици/ученице завршних разреда основне школе имају приступ савременом моделу професионалне оријентације; активно одлучују о избору школе и занимања у складу са сопственим интересовањима, способностима, потребама и визијом целоживотног учења; стичу знања и развијају животне вештине неопходне у сусрету са динамичним и

променљивим светом рада; преносе искуство вршњацима кроз рад вршњачких тимова за професионалну оријентацију у школи.

Програм подразумева укључивање родитеља/старатеља у процес професионалне оријентације њиховог детета пре свега као подршку у самосталном одлучивању. Родитељи се охрабрују да развијају сопствене компетенције за родитељство у циљу оснаживања детета за доношење самосталне одлуке о избору школе и занимања. Укључују се путем родитељских састанака, заједничких радионица са децом и реалних сусрета у којима учествују као представници занимања и презентери сопственог пута каријере.

Носиоци реализације програмских задатака професионалне оријентације су психолог, одељенске старешине и предметни наставници.

12. ПРОГРАМ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ здравствене заштите је изграђивање личности, оспособљене да брине за сопствено здравље и развој физичких и психичких способности, као и њихово оспособљавање за здрав живот и рад. Усвајање генеративних, трансферних и функционалних знања и вештина од значаја за унапређење и очување здравља и гледање на здравље појединца као на опште добро; подизање и унапређење здравствене свести ученика; здрав развој личности кроз покретање позитивних емоција, формирање правилних ставова према здрављу и животу, спровођење позитивних акција за здравље, усвајање навика које унапређују здравље ученика, наставника, родитеља. Такође, школа сарађује са здравственом установом у циљу спровођења здравствене заштите ученика (лекарски прегледи, систематски прегледи, вакцинација).

Задаци здравствене заштите ученика обухватају:

- Стицање знања, формирање ставова, понашање ученика у складу са здравим начином живота и развијање хуманих односа међу људима
- Унапређивање хигијенских и радних услова у школи и елиминисање утицаја који штетно делују на здравље
- Упознавање биолошких и физиолошких функција организма.
- Остваривање активног односа и узајамне сарадње школе, породице и заједнице ради утицања на развој, заштиту и унапређење здравља ученика.

Овим програмом су обухваћени сви ученици од I – VIII разреда.

У оквиру превентивног радана здравственој заштити ученика обавља се:

1. Преглед ученика пре уписа у I разред
2. Вакцина и ревакцина /први и осми разред/
3. Систематски прегледи
4. Контролни прегледи ученика код којих се на систематском прегледу пронађе неко обољење
5. Прегледи ученика пре спортских такмичења
6. Специјални преглед особља које раде са намирницама у школској кухињи
7. Комисијско ослобађање од физичког васпитања (делимично или потпуно)
8. Контрола кухиње (услови рада снабдевање робом, намирницама, чување и издавање намирница, издавање хране и уклањање отпадних материја)
9. Контрола санитарно хигијенских услова живота и рада
10. Превентивна заштита зуба.

Начин реализације програма:

Овај програм ће се реализовати кроз План и програм рада ОС, кроз часове редовне наставе, кроз програм здравственог васпитања, Програм школског спорта и спортских активности и предавања за ученике.

У оквиру плана и програма ОС обрађиваће се следећи садржаји: одржавање хигијене прибора, тела и гардеробе, хигијена радног места и простора у кући и школи, правилна исхрана, правилно држање тела, значај физичке активности за очување здравља, полне разлике између

дечака и девојчица, пубертет, најчешће болести и њихова превенција, где се лечимо, алкохол, пушење, наркоманија, сида.

Праћење реализације програма здравствене заштите ће се вршити увидом у педагошку документацију - дневнике О-В рада, записнике стручних органа и тимова и праћењем реализације планираних активности.

13. ПРОГРАМ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Циљ програма социјалне заштите у школи је унапређивање социјалног и породичног статуса ученика како би се створили оптимални услови за раст, развој и напредовање ученика. Поред образовних задатака као примарних, школа има задатак да подстиче и унапређује социјални статус ученика. Такође треба да развија вештине за живот у демократском друштву које се остварују садржајима и активностима којима се доприноси да је ученик способан да активно, компетентно, критички и одговорно учествује у животу школе, заједница којима припада, као и у ширем демократском друштву руководећи се правима и одговорностима које има као припадник заједнице. Прихвата и поштује друге као аутономне и једнако вредне особе. Својим активностима у заједници доприноси заштити и неговању људских права, хуманистичких вредности и основних демократских вредности и принципа. Бирају културе и традиције које ће неговати и афирмисати, поштујући право других да негују и афирмишу другачије културе и традиције. Поштује равноправност различитих заједница и њихових традиција и идентитета. Посебно води рачуна о могућој маргинализацији или дискриминацији своје или других заједница и активно изражава солидарност са онима који су дискриминисани или маргинализовани. У ситуацији када је заинтересован уме да се удружује са другима како би ангажовано, толерантно, аргументовано и критички заступали одређене ставове, интересе и политике поштујући права оних који заступају супротстављене иницијативе, тако и релевантне норме, правила и процедуре за доношење одлука.

Задаци су праћење породичног и социјалног статуса ученика, промена које се током времена дешавају на том плану и спровођење планираних мера. У домену својих могућности школа треба да побољша положај ученика угрожених социо-економском или породичном ситуацијом обезбеђивањем помоћи или упућивањем у надлежне установе. Оснаживање ученика за прихватање и поштовање других као аутономних и једнако вредних особа како би допринели заштити и неговању људских права, хуманистичких вредности и основних демократских вредности и принципа.

Активности :

Прибављање радног материјала за децу лошег материјалног статуса

Набавка књига

Гратис путовања на излете, екскурзије

Осигурање ученика

Бесплатна ужина

Подршка ученицима којима је потребна подршка стручног лица

Хуманитарне акције на нивоу школе

Подела пакетића за нову годину и у другим приликама

Сарадња са Црвеним крстом

Сарадња са Центром за социјални рад

Радионице за ученике које имају за циљ развијање емпатије према ученицима из осетљивих група

Носиоци активности су сви – ученици, наставници, стручна служба, директор и родитељи.

Начин реализације:

Активности се прво реализују у школи где стручни сарадници уз сарадњу учитеља уочавају социјални проблем независно да ли је повезан са понашањем ученика и/или чланова породице. Уколико је потребно, стручни сарадник обавештава Центар за социјални рад који даље преузима потребне активности у складу са својим овлашћењима.

14. ПРОГРАМ ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ

Циљ програма заштите животне средине јесте развој еколошке свести, стицање знања, формирање навика и умења које ће ученици примењивати у очувању природе и заштити животне средине, еколошке етике и заштите животиња, организовано учествовање у конкретним акцијама заштите и унапређења животне средине, као и очување природних ресурса, односно упознавање са коришћењем и рационалном употребом тих ресурса у области енергетике.

Задаци:

- стварање услова за реализацију еколошких и хигијенских потреба у школи и социокултурној средини;
- развијање сензибилитета у духу етно-естетске и обичаја у сопственој средини;
- развијање критеријума за вредновање еколошких и хигијенских вредности;
- развијање свести код ученика о значају екологије и хигијене у свакодневном животу;
- развијање одговорности за очување екологије и хигијене у животном амбијенту;
- подстицање индивидуалног деловања ученика и наставника у развоју еколошке и хигијенске свести.

САДРЖАЈ ПРОГРАМА

Активности предвиђене програмом „За чистије и зеленије школе у Војводини“: едукација о значају бриге о животној средини и одрживог развоја, прављење аражмана од природних материјала, садња саксијског цвећа, обрада теме „Вода“, увођење еко редара, уређење школског дворишта, садња цвећа и жбуња у школском дворишту, предавање о рециклажи, посета погона за рециклажу у месту боравка, постављање контејнера у школско двориште, организација награђних конкурса на тему заштита животне средине, обележавање датума значајних за ову проблематику, Тематске изложбе ликовних радова, уређење школских дворишта, уређење учионица.

Начин остваривања програма

Програм ће се реализовати у школи и локалној заједници. Учесници ће бити сви запослени, ученици и родитељи. Неке активности ће се реализовати у сарадњи са МЗ Ветерник.

ЕКО ОДБОР ШКОЛЕ

Наша школа је од 2013. чланица Еко школа Европе. Ове школске године нам је продужен мандат јер смо испунили све захтеве које програм подразумева. Самим тим Развојним планом школе испланирано је да се садржаји из овог програма имплементирају у оперативне планове наставника. Сваки наставник је у обавези да на часовима ЧОС-а и ОЗ-а предвиди одговарајуће теме из екологије.

Наставници ће, као ментори активно пратити међународне и републичке/покрајинске конкурсе и пројекте и укључивати ученике у њихову реализацију.

У школи ће се организовати пројектна и ванучионичка настава са темама из екологије.

Основни циљ овакве наставе јесте „произвести“ таквог ученика који ће умети стечена знања да примени у практичном, свакодневном животу. При том се и улога наставника мења и потребно је, да би мотивисао ученике, применити нови начин рада. Необично је значајно и то, да ученик на што егзактнији начин сам долази до сазнања, а сам развој самосталности ученика је подстицајни фактор у иновирању наставног процеса. Висок степен ученичке мотивисаности постиже се успешним имплементирањем иновативних облика рада у наставни процес, а нарочито пројектне наставе којом се усмеравају и подстичу креативне способности.

САДРЖАЈИ ПРОГРАМА:

Садржаји програма се реализују кроз теме којима су обухваћени основни појмови екологије. Акцент се ставља на проширивање знања и активније упознавање животне средине као и упознавање са различитим начинима заштите природе.

ЦИЉЕВИ:

У складу са циљевима одрживог развоја, еколошко образовање мора почети са најмлађим ученицима и кроз њега се деца мора доказати да се природа може сачувати и обновити и да ученици томе могу да допринесу личним ангажовањем. Подстицањем развојних потенцијала детета, развијаће се психо-физичка, когнитивно-конативна, односно социјално-афективна сфера личности. Циљеви који се желе остварити наставном и ваннаставном активношћу у овој области су мултидисциплинарни.

Пре свега жели се постићи циљ да деца еколошким образовањем изграде бољи однос према природи и животној средини.

У складу с'тим, основни циљ је рад на формирању еколошке свести.

Сматра се да еколошку свест карактеришу одређена еколошка знања, еколошки ставови, еколошке вредности и еколошко понашање. Усвајањем еколошког знања формирају се еколошки ставови који воде еколошком понашању. Зато је важан циљ стицање еколошких знања.

Важан циљ који се жели постићи је да деца развију љубав према живој и неживој природи, како би спознали (на њима доступном нивоу) законитости природе, како би дошли до конкретних предлога зашто и како сачувати природу, односно животну и радну средину. На тај начин деца ће се формирати у активне, аутономне, одговорне, комуникативне и креативне личности отворене за договор, сарадњу и решавање проблема.

У складу са тим, важан циљ је сузбијање антропоцентричних ставова. Упознавањем места и улоге човека у природи и друштву (екологија човека) користећи знања из других предмета, ученици би на најбољи могући начин могли одредити, уз помоћ учитеља, кораке ка очувању и унапређивању здравља. Индуктивним путем, ученици ће стицати знања о одржавању личне хигијене, односно хигијене радног и животног простора.

Са циљем подизања нивоа хигијене у школи ће "еколошке патроле" презентовати и контролисати начине одржавања личне хигијене, хигијене простора у којем остали ученици бораве као и хигијене школског дворишта. Подношењем краћих извештаја након контролних активности резултати ће се анализирати, како би се добила јасна слика стања чистоће учионица, ходника и дворишта школе.

ЗАДАЦИ:

- Развијање основних појмова о непосредном природном и друштвеном окружењу и њихово повезивање у систем,
- Интеграција чулних утисака стечених током истраживачких активности ради постизања правилног искуственог сазнања,
- Систематизација, корекција, проширивање и повезивање искустава и знања са новим знањима о природи,
- Изграђивање основе научног погледа на свет, уз омогућавање ученицима да схвате повезаност, зависност и условљеност развоја природе,
- Навикавање на одржавање личне и опште хигијене,
- Развијање способности системског размишљања,
- флексибилности приликом одлучивања,
- Развијање грађанске партиципације и активности.

15. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ЛОКАЛНОМ САМОУПРАВОМ

Локална самоуправа је значајан ресурс у раду школе.

Циљ сарадње са локалном самоуправом и у оквиру ње са сродним стручним установама, институцијама и удружењима је едукација образовно-васпитног кадра и ученика, размена искустава, унапређење образовно-васпитног процеса у школи ради развијања различитих способности ученика, и помоћ и укључивање ученика са сметњама у развоју у ширу друштвену заједницу (инклузија).

Програмски садржаји:

Организовање различитих културних и спортских активности. У сарадњи са Црвеним крстом, Центром за социјални рад, Домом здравља, организовање разних трибина у циљу едукације, превентивног рада и сл. Организовање заједничких акција приликом обележавања разних културних манифестација у Ветернику. Учешће у еколошким акцијама које ће организовати на нивоу локалне заједнице.

Сарадња са интерресорном комисијом у циљу пружању подршке ученицима који имају тешкоће. Посебан нагласак сарадње школе са јединицама локалне самоуправе је кроз програм Професионалне оријентације где ученици добијају јаснију слику која су то занимања потребна у нашој локалној заједници. Кроз сарадњу са Националном службом за запошљавање стичу јаснију слику о свету занимања.

Начин остваривања програма:

Програм сарадње са локалном заједницом ће се остваривати у оквиру активности Тима за културну и јавну, односно, спортску делатност школе, Тима за инклузију, Тима за професионалну оријентацију као и кроз програм сарадње породице и школе, програм школског спорта, програм рада слободних активности, као и кроз реализацију Развојног плана установе.

Сарадња са друштвено одговорним фирмама у циљу донације средстава у виду наставних средстава, а у сврху унапређења образовно-васпитног рада и побољшања услова рада и боравка ученика и свих запослених у школи и донирања новчаних средстава у сврху набавке истог.

16. ПРОГРАМ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ

Програмом сарадње са породицом, школа дефинише области, садржај и облике сарадње са родитељима, односно старатељима ученика, који обухватају детаљно информисање, саветовање, укључивање у наставне и остале активности школе и консултовање у доношењу одлука око безбедносних, наставних, организационих и финансијских питања, с циљем унапређивања квалитета образовања и васпитања, као и обезбеђивања свеобухватности и трајности васпитно-образовних утицаја.

Циљеви:

- омогућавање координације, усклађивања, синхронизације, повезивања активности породице и школе у процесу васпитања;
- пружање помоћи породици у реализацији њене васпитне функције;
- обезбеђивање услова за оптималан развој детета;
- међусобно информисање;
- педагошко образовање родитеља;
- ангажовање родитеља у остваривању задатака школе.

Задаци :

- информисање родитеља о њиховим правима и обавезама, те начинима укључивања у рад Школе;
- задовољавање потреба породице и њених циљева;
- едуковање родитеља кроз информисање и пружање адекватног модела васпитања и образовања;
- развијање партнерског деловања породице и школе у образовању и васпитању ученика;
- обезбеђивање редовне, трајне и квалитетне сарадње породице и Школе;
- остваривање позитивне интеракције наставник- родитељ;
- обезбеђивање информисаности родитеља о променама у образовању које се остварују у школи и код ученика, као и о свим дешавањима у животу Школе.

ОБЛАСТИ САРАДЊЕ СА ПОРОДИЦОМ:

1. Информисање родитеља и старатеља

Родитељи/старатељи треба да буду детаљно информисани о свим аспектима школског живота и образовног процеса који се посредно или непосредно тичу њихове деце и њих, као и о могућностима на које све начине могу да се укључују у рад школе и да дају свој допринос унапређењу квалитета васпитно-образовног процеса. Ова област сарадње породице и Школе одвија се кроз следеће облике рада:

- креирање странице намење родитељима на сајту Школе;
- организовање *Отворених врата* – термина када родитељи имају могућност да са наставницима разговарају о раду и напредовању ученика;
- месечно организовање *Отвореног дана*, када родитељи, односно старатељи могу да присуствују образовно-васпитном раду;
- уређивање огласне табле за родитеље у просторијама Школе;
- организовање и реализација родитељских састанака;

Програмски садржај родитељских састанака

Наставни предмети који ће се реализовати у новој школској години, представљање изборних предмета, облици сарадње породице и школе; календар одржавања родитељских састанака као и индивидуалних разговора са свим наставницима, правилник о понашању родитеља и ученика, избор представника родитеља из одељења за Савет родитеља, помоћ и учешће родитеља у побољшавању услова рада школе, упознавање родитеља са програмом професионалне оријентације на преласку у средње школе, упознавање родитеља са Програмом заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програмима превенције других облика ризичног понашања, разне теме за педагошко-психолошко образовање родитеља, квартална анализа успеха, предлог мотивационих мера за побољшање успеха ученика, успех у школи и избор средње школе и будућег занимања, учбеници, лектира, прибор за рад у наредној школској години.

2. Укључивање родитеља и старатеља у наставне и остале активности

Родитељи би требало да се подстичу да се укључују у образовни процес на више различитих начина, и то као:

- асистенти у настави, сарадници и асистенти у реализацији програма секција;
- едукатори деце у областима у којима су професионалци/експерти кроз учешће у различитим образовним пројектима који се одвијају у школи/у које је школа укључена;
- сарадници за обезбеђивање безбедног окружења у школи, у процесу професионалне оријентације, при организацији и реализацији приредби, изложби, спортских и других такмичења и сличних активности у Школи, сарадници и асистенти у реализацији излета, посета, екскурзија ученика, у организацији и реализацији радионица, хуманитарних акција и сличних активности;

- учесници у стручним тимовима које директор формира по потреби, као евалуатори васпитно-образовног рада и квалитета рада установе кроз процес самовредновања квалитета васпитно-образовне праксе, родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у изради и реализацији индивидуалног образовног плана, и друго.

3. Укључивање родитеља и старатеља у процес одлучивања

Овај облик сарадње пружа родитељима информације о организацији живота и рада школе, а својим учешћем они доприносе побољшању услова и рада школе. Поред учешћа у планирању и организацији, родитељи треба да су стално присутни, јер то доприноси учвршћивању односа породице и школе. Обавезно укључивање родитеља у процес одлучивања и то кроз:

- укључивање родитеља у Савет родитеља Школе;
- укључивање родитеља у Школски одбор;
- укључивање родитеља у рад свих тимова на нивоу школе (самовредновање, развојно планирање, сарадња са локалном заједницом и породицом и сл.);
- испитивање потреба и очекивања родитеља анкетама на крају сваког полугодишта;
- родитељи ученика из осетљивих и маргинализованих група (социјална ускраћеност, сметње у развоју, инвалидитет и др.) имају могућност да учествују у индивидуалном образовном плану, да по потреби предлажу спољне сараднике у тиму који се бави образовним планом, као и да дају одобрење за спровођење тог индивидуалног образовног плана.

4. Едукација и саветодавни рад са породицом

Будући да су родитељи у највећој мери упућени на сарадњу са наставницима и са њима имају најучесталије контакте, важан задатак наставника је да креирају такву атмосферу у којој ће родитељи бити подстакнути да се укључују на различите начине и да доприносе животу учioniце/школе без страха да ће то бити протумачено као мешање улога, тј. мешање у професионалну улогу наставника. Унапређивање компетенција родитеља за педагошко деловање и пружање подршке ученицима Школа организује кроз следеће облике рада:

- едукација кроз организовање мини предавања на родитељским састанцима;
- организовање трибина и радионица за заинтересоване родитеље;
- формирање Клуба родитеља;
- ангажовање родитеља као едукатора других родитеља о проблемима који су релевантни за родитељску популацију, а за које су поједини родитељи стручни.

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА:

Сарадња са породицом одвија се плански и систематски током целе године и подразумева укључивање породице у планирање, реализацију и евалуацију те сарадње. Активности у оквиру сарадње са породицом реализују се на основу Развојног плана Школе и Годишњег плана Школе и то кроз:

- план рада Савета родитеља;
- план рада директора школе;
- план рада стручних сарадника;
- план за заштиту ученика од насиља, злостављања и занемаривања;
- планове рада стручних већа;
- планове одељењских већа;
- планове одељењских старешина;
- план рада секција;
- план професионалне оријентације;
- план здравствене превенције.

17. ПРОГРАМ ИЗЛЕТА, ЕКСКУРЗИЈА И НАСТАВЕ У ПРИРОДИ

Настава у природи је облик образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми, пројектна настава и ваннаставне активности из плана и програма наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања – у климатски погодном месту из здравствено-рекреативних и образовно-васпитних разлога.

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада који се остварује ван школе.

Циљеви наставе у природи су:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;
- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

Циљ екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе.

Задаци који се остварују реализацијом програма **наставе у природи** су:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену;
- оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;

- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;
- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Задаци екскурзије су:

- проучавање објекта и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;
- развијање интересовања за природу и еколошке навике;
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји наставе у природи и екскурзије

Садржаји наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења из којег се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

У програмима наставе и учења за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовно-васпитног рада.

Садржаји екскурзије у првом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

- уочавање облика рељефа и површинских вода у околини и природно-географских одлика Републике Србије;
- посматрање карактеристичних биљака и животиња (обилазак станишта биљака и животиња);
- посете заштићеним природним подручјима (национални паркови, резервати, споменици природе и др.);
- упознавање с прошлешћу и културном баштином завичаја и отаџбине (обилазак музеја, културно-историјских споменика, етно-села, спомен-кућа знаменитих људи – научника, књижевника, уметника, војсковођа, државника и др.);
- развијање способности оријентације у простору и времену;
- обилазак разних типова пољопривредних површина и сточарских фарми (упознавање с производњом здраве хране);
- обилазак привредних друштава и јавних предузећа (прерада природних сировина, упознавање с различитим делатностима људи, заштита животне средине и др.).

Садржаји екскурзије у другом циклусу основног образовања и васпитања су посебно:

- посете које омогућавају упознавање са природним лепотама, природно-географским и друштвено-географским одликама Републике Србије (планине, реке, језера, бање, биљни и животињски свет, заштићени природни објекти и национални паркови, становништво, народи и етничке заједнице у Републици Србији и др.);
- обилазак праисторијских, античких, средњовековних, нововековних и локалитета савременог доба (Лепенски вир, Винча, Сирмијум, Виминацијум – војни логор, Гамзиград – Царска палата, Медијана, Студеница, Ђурђеви Ступови, Жича, Милешева, Сопоћани, Градац, Грачаница, Високи Дечани, Раваница, Лазарица, Љубостиња, Манасија, Каленић, Сремски Карловци, Крушедол, Ново Хопово, Врдник, Смедеревска тврђава, Голубац, Нишка тврђава,

Петроварадинска тврђава, Орашац, Топола, Ћеле-кула, Таково, Тршић, Бранковина, Враћевшница, Текериш, Струганик, Шумарице и др.);

– обилазак Београда, престонице Републике Србије (Дом Народне скупштине, Народно позориште, Народни музеј, Београдска тврђава, Опсерваторија, Војни музеј, Музеј Српске православне цркве, Музеј Првог српског устанка – Конак кнеза Милоша, Конак кнегиње Љубице, Народна библиотека, краљевски дворови на Дедињу, Музеј града, Авала, Јајинци, Етнографски музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја, Саборна црква, Храм Светог Саве на Врачару, Природњачки музеј, Ботаничка башта „Јевремовац”, зоолошки врт, Музеј југословенске кинотеке, Музеј Николе Тесле, Музеј савремене уметности и др.);

– обилазак установа културе у Републици Србији (Галерија Матице српске у Новом Саду, Српско народно позориште у Новом Саду, Књажевско-српски театар у Крагујевцу, завичајни и локални музеји, спомен-куће и др.);

– обилазак привредних друштава и јавних предузећа (предузећа у области прехранбене, хемијске, машинске и електроиндустрије, индустрије грађевинског материјала, енергетике и др.);

– подстицање испољавања позитивних емоционалних доживљаја.

Програм наставе у природи и екскурзије

Стручно веће за разредну наставу предлаже програм наставе у природи, који доставља наставничком већу, ради разматрања и усвајања.

Одељењска и стручна већа школе предлажу програм екскурзије, који достављају наставничком већу, ради разматрања и усвајања.

Настава у природи и екскурзија могу да се реализују, ако је савет родитеља дао сагласност на програм наставе у природи, односно екскурзије.

Програм наставе у природи и екскурзије садржи: образовне и васпитне циљеве и задатке; садржаје којима се постављени циљеви остварују; планирани обухват ученика; носиоце предвиђених садржаја и активности; трајање, путне правце, техничку организацију, начин финансирања и друга питања од значаја за реализацију програма наставе у природи и екскурзије.

18. ПРОГРАМ РАДА ШКОЛСКЕ БИБЛИОТЕКЕ

Рад школске библиотеке уређен је чланом 50. Закона о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС“ број 55-2013, 101/2017 и 27/2018).

У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечко-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори.

Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.

Основне активности

- Редовни библиотечки послови: набавка библиотечко-медијатечке грађе, њено инвентарисање, класификација, сигнирање и каталогизација.
- Функционално и естетско уређење простора библиотеке. У складу са конкретним условима и могућностима школе организовати просторне целине за учење, необавезно читање, истраживање, функционалан рад.
- Обучавање ученика у коришћењу стручног фонда школске библиотеке.
- Издавање на коришћење ученицима и наставницима (задуживање и раздуживање).
- Израда годишњег, месечних и оперативних планова рада.
- Праћење и вредновање остварености постављених циљева рада школске библиотеке.

Подстицање читања и помоћ у учењу и развоју информатичке писмености код ученика

- Помоћ ученицима при избори литературе.
- Часови вршњачке едукације на којима ће старији ученици млађима препоручивати књиге и читати најзанимљивије одломке.
- Слушање аудио бајки које је посебно занимљиво ученицима првог циклуса основног образовања и васпитања.
- Организација дебата о разним актуелним темама (књиге или рачунар, етика и естетика некада и сада).
- Организовање мултимедијалних часова.
- Покретање школског листа у штампаној или електронској форми.

Сарадња у остваривању образовно-васпитног рада

- У сарадњи са активима наставника организовати одржавање часова пројектне наставе и наставних часова у библиотеци.
- Организовање такмичења/смотри/конкурса у којима ће учествовати и ученици и наставници.
- Организовање тематских изложби.
- Одржавање часова на тему – како писати читалачки дневник.
- Припрема и извођење предтаве инспирисане књижевним делима, намењена родитељима и другим ученицима.
- Организовање радионица у школској библиотеци поводом Нове Године, Божића и Ускрса и других међународних и верских празника.
- Компаративно проучавање књижевних и историјских мотива у различитим врстама уметности (филм, позориште, ликовна уметност).
- Обележавање дана рођења значајних личности из области културе, науке, књижевности, уметности и других области.

Сарадња са локалном и широм заједницом

- Сарадња са предшколским установама. Дружење са предшколцима, организовање посете школској библиотеци, упознавање са начином рада у школи, са радом и правилима понашања у библиотеци. Том приликом се може организовати читање књига изабраних у складу са њиховим узрастом или радионица на тему важности читања.
- Организација посете другој школској или јавној библиотеци како би ученици видели како раде друге библиотеке.
- Информисање ученика о писцима из њихове школске лектуре и мотивисање за њено читање. Ове циљеве могуће је постићи и измештањем библиотечке делатности ван зидова школске библиотеке и организовањем образовних шетњи градом (уколико су ти писци живели и радили у граду у коме се школа налази), посетама спомен-кућама, спомен-музејима или позоришним представама које обрађују неко од књижевних дела из лектуре или ширег опуса одређеног писца.
- Остваривање сарадње са другим организацијама и установама културе и организовање посета које ће пратити план и програм наставе и учења.
- Промоције и читање актуелних или награђиваних књига.
- Посета сајмовима књига.
- Организовање гостовања домаћих и страних писаца у форми предавања, читања или радионице.
- Организовање радионица са децом које воде илустратори – сарадници издавачких кућа и разговор о томе колико је илустрација важна у књигама намењеним деци и ученицима.
- Организовање промоција и представљања стручних издања намењених наставницима или стручним сарадницима у школи.
- Одржавање тематских и других изложби књига одређеног издавача или групе издавача у библиотекама (нпр. Представљање књижевности одређене земље и изложба књига писаца који из ње потичу или представљање нових издања, издања за одређени узраст).
- Организовање доласка заинтересоване деце са библиотекарском промоцијом, читања књига или радионице које издавачи реализују у својим књижарама или другим културним институцијама.
- Организовање доласка деце са библиотекарском промоцијом књига или друге књижевне манифестације.
- Посете издавачкој кући, где се деца упознају са процесом наставника књиге и занимањима која су незаобилазна у том процесу (уредник, дизајнер, илустратор, лектор).

Промоција школске библиотеке

- Организација дана отворених врата приликом којих ће даца моћи да прикажу производе свог креативног рада у школи.
- Промоција рада библиотеке путем друштвених мрежа, школских гласила, изложбених паноа, или присуством библиотекара на састанцима ученичког парламента.

Обележавање значајних датума

- Обележавање *Међународног дана писмености* (8. септембар). Организовање радионице или трибине на тему врста писмености (медијска, дигитална, информатичка, финансијска писменост).
- Обележавање *Европског дана језика* (26. септембар) у сарадњи са активом наставника српског језика.
- Обележавање *Дечје недеље* (прва недеља октобра).
- Обележавање *Светског дана школских библиотека* (последњи понедељак у октобру).
- Обележавање *Европског дана науке* (7. новембар).
- Обележавање *Међународног дана детета* (20. новембар).

- Обележавање *Дана библиотекара Србије* (14. децембар). Овај дан се може обележити радионицом на којој ће ученици различитих узраста имати прилику да осмисле своју идеалну библиотеку и дају предлоге за унапређивање њеног рада.
- Обележавање *Светог Саве* (27. јануар).
- Обележавање *Међународног дана матерњег језика* (21. фебруар).
- Обележавање *Националног дана књиге* (28. фебруар).
- Обележавање *Дана слободе приступа информацијама* (16. март). Организовање радионице на тему медијске писмености.
- Обележавање *Светског дана поезије* (21. март).
- Обележавање *Међународног дана дечје књиге* (2. април).
- Обележавање *Светског дана књиге и ауторских права* (23. април).

19. ПРОГРАМ БЕЗБЕДНОСТИ И ЗДРАВЉА НА РАДУ

Програм безбедности и здравља на раду обухвата заједничке активности школе, родитеља и локалне самоуправе, усмерене на развој свести за спровођење и унапређивање безбедности и здравља на раду.

У оквиру Програма безбедности и здравља на раду, орган управљања у школи је у складу са Законом о основама система образовања и васпитања, донео два општа правна акта која уређују тематику везану за безбедност и здравље на раду запослених и ученика. То су Правилник о безбедности и здрављу на раду и Правилник о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа.

Правилником о безбедности и здрављу на раду се у складу са Законом о безбедности и здрављу на раду уређује спровеђење безбедности и здравља на раду запослених у школи, у циљу стварања безбедних услова рада, заштите живота, здравља и радне способности запослених.

Право на безбедност и здравље на раду имају и друга лица која учествују у радном процесу, а нису у радном односу у школи, као и лица која се затекну у радној околини ради обављања одређених послова у школи, ако је школа о њиховом присуству обавештена.

Школа спроводи мере безбедности и здравља на раду у виду:

- превентивног и периодичног прегледа и испитивања опреме за рад;
- испитивања услова радне околине;
- доношења акта о процени ризика;
- оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад;
- вођења евиденција везаних за повреде на раду;
- осигурања запослених од повреда на раду.

Запослени у школи су дужни да:

- поштују прописе о безбедности и здрављу на раду;
- обавесте управу школе о свакој врсти потенцијалне опасности која би могла да утиче на безбедност и здравље на раду;
- наменски користе средства и опрему личне заштите;
- подвргну се провери да ли су под утицајем алкохола или других опојних средстава по налогу лица за безбедност и здравље на раду;
- истакну своје здравствене недостатке приликом ступања на рад;
- учествују у пружању прве помоћи приликом повреде на раду;
- да не пуше где је то забрањено.

Правилником о мерама, начину и поступку заштите и безбедности ученика за време боравка у школи и свих активности које организује школа обезбеђује се ученицима право на заштиту и безбедност и то:

- у школској згради и школском дворишту;
- на путу између куће и школе;
- ван школске зграде и школског дворишта;
- за време остваривања образовно-васпитног рада или других наставних и ваннаставних активности које организује школа.

Одељењски старешина и предметни наставници у свакодневном контакту са ученицима, а нарочито на часовима одељењске заједнице и одељењског старешине, ученике упознају са опасностима са којима се могу суочити за време боравка у школи и извођења других активности које организује школа, као и са начином понашања којим би се те опасности могле избећи или отклонити.

Школа сарађује са државним органима, органима општине и другим субјектима и надлежним институцијама са којима је таква сарадња потребна у поступку обезбеђивања и спровеђења мера утврђених овим правилником.

Активности:

- Обука запослених о могућим узроцима и опасностима од пожара, о употреби заштитне ватрогасне опреме и демонстрација гашења пожара
- Побољшање безбедности у саобраћају запослених и ученика, - предавања саобраћане полиције
- Уклањање снега и леда на прилазима школи / тротоарима, улазима у школу и школском дворишту и уклањање леденица са крова изнад улаза.

20. ПРОГРАМ ПОДРШКЕ НОВИМ УЧЕНИЦИМА И ЗАПОСЛЕНИМА

Циљ програма подршке новим ученицима и запосленим радницима је укључивање и оспособљавање образовно-васпитни рад.

Нови наставници	Регулисање правних докумената Упознавање са члановима колектива и простором школе Упућивање запосленог радника у школска документа и правилнике Упућивање запосленог радника у послове на којима је распоређен Оспособљавање запосленог радника у писању педагошке документације Посета часовима колега истих по позицији Подршка у реализацији наставних и ваннаставних активности.
Нови ученици	Регулисање правних докумената у сарадњи са родитељима Упознавање са члановима одељењске заједнице, одељењским старешином и простором школе Упознавање са правилима школе Подршка у образовању и социјализацији у сарадњи са родитељима Израда програма за стицање елементарних знања из српског језика за ученике који га не знају у функционалној мери Праћење адаптације у школској средини и напредовања у учењу у сарадњи са родитељима